

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1014.

CHICAGO, ILL., 17. FEBRUARJA, (FEBRUARY 17), 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Radikalizem in ameriško delavstvo.
Namesto starih hoče verni svet nove bogove
in svetinje.
Konvencija premogarjev.
Tercijalstvo v Ameriki.
Portugalske revolucije.
"Naša vojska iz viharja."
G. O. P. vabi neposlušne progresivce v svoj
krog.
Bojna pesem kitajskih revolucionarjev.
Rezolucija št. 158 SNPJ. in nekaj komentarja.
Propadanje bank v Minnesoti.
Za poplavljenice v Sloveniji.
"Ljuto se varate — komunistožderi."
Razporoke Amerikancev v Parizu.
South Dakota uvedla smrtno kazen.
Kdor ne vidi svojih napak ("Vestnik").
Diskuzija v socialistični stranki.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Važnost pennsylvanske konference JSZ.
"Vrtanje od znotraj" in napredna popust-
ljivost.
Smrtna nezgoda na Elyju.
Važna seja kluba št. 45 JSZ.
O zabavah "Napreja".
Elyski fajmošter rentaci.
J.S.Z. in njeno napredovanje.
Listu v podporo.
Račun razpečanih znamk.
Izobraževalna akcija J.S.Z.
Priredbe klubov JSZ.
Kampanja za povečanje "Proletarca".

RAZNO.

Divji plameni (nadaljevanje).
Zolti bilet (Ivan Vuk).
Priredbe čikaških organizacij.
"Tkalci" na diletantskem odru.
Vščipci.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Narodnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.

Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec.

LEPOSLOVNE KNJIGE, ROMANI, POVESTI IN ČRTICE.

AGITATOR, (Janko Kersnik), vez.	1.00
AMERISKI SLOVENCI, (izdala SNPJ.), ameriška zgodovina, zgodovina SNPJ in slovenskih naselbin. Ilustrirana. Vezana v platno	\$5.00
BEDAKOVA IZPOVED, broš. \$1., vezana	1.50
BEG IZ TEME, (ruski pisatelj), broširana \$1.25, vezana	1.75
BELE NOČI-MALI JUNAK, (F. M. Dostojevskij) povesti, broširana	.55
BESI, (F. M. Dostojevskij), roman, 758 strani, vezana	2.50
BLAGAJNA VELIKEGA VOJVODE, roman, broširana	.75
BILKE, povesti, broširana	.45
BOJ ZA PRAVICO, povest, vezana	.75
BOY, (Lois Coloma), roman, 269 strani, broš. 35c, vezana	.50
BREZ ZARJE, (Milan Pugelj), 176 strani; trdo vezana	.90
ČETRETEK, (G. K. Chesterton), fantastičen roman, vezana	.75
ČENI PANTER, (Milan Pugelj), črtice, broširana	.75
CVETKE, šopek pravljic	.20
CYKLAMEN, (Janko Kersnik), vez.	1.10
DEČEK BREZ IMENA, (V. Levstik), vez.	1.20
DETELJICA, povest, broširana ..	.45
DEVETI JANUAR, (Gorki) broš.	.25
DON CORREA, (G. Keller), roman	.25
DORE, (Dr. Ivan Lah), povest, vezana	.45
DR. HINKO DOLENEC, zbrani spisi, broš.	.60
DVE SLIKI, povest, broširana	.60
FAROVSKA KUHAČICA, (J. A. Baar), povest, broširana	.75
FILIZOPSKA ZGODBA, (Aleja Jirasek), broš. 40c, vezana	.50
FRANCKA in drugo, povest broširana	.40
GADJE GNEZDO, (Vlad. Levstik), 219 strani, broš. 75c, trdo vezana	1.00
GOLEM, (G. Meyrink), roman, broš. 75c, vezana	1.00
HADZI MURAT, (L. N. Tolstoj), roman, vezana	.90
HEPTAMERON, (Margareta Valois), povest, broširana	.40
HUMORESKE, GROTESKE IN SATIRE, (VI. Azov in Teffi), broširana	.60
IGRALEC, (F. M. Dostojevski), broširana, 264 st.	.75
JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair, prevel I. M.) vezana v platno	\$1.00

JUG, (P. Chocholeušek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana 85c, vezana v platno	1.25
JUNAK NAŠEGA ČASA, (M. J. Lermontov), broširana	.75
JURKICA AGIČEVA, (Ka. Šandor-Gjalski), povest, 360 strani broširana 75c, vezana v platno	1.00
KAJ SI JE IZMISLIL DOKTOR OKS, (Jules Verne), broširana ..	.35
KAZAKI, (L. Tolstoj), broširana, 308 strani	.75
KNJIGA SPOMINOV, (Ivan Lah), vez.	1.50
KONFESIJE LITERATA, (J. S. Machar), zbirka spisov, trdo vezana	.75
KRES, letnik, 1922 lično vezana ..	1.50
KUHINJA PRI KRALJICI GOŠJI NOŽICI, (Anatole France), broširana 85c, vezana	1.10
LETEČE SENCE, (S. H. Vajansky), roman	.50
LIBJAKOVA HČL, povest, broširana	.50
LJUBLJANSKI TIPI, (Jos. Sušchy) vezana	.90
LJUDSKE POVESTI, (Fr. Jaklič), broširana	.65
LJUDSKE PRIPOVEDKE, (L. N. Tolstoj), broš.	.85
MARJETICA, idila, broširana	.75
MATERINA ŽETEV, pripovedke iz Dalmacije	.75
MATI NARAVA PRIPOVEDUJE, (K. Ewald), prirodopisne pravljice, vezana	1.00
MIMO ČILJEV, (Milan Pugelj), vezana	1.00
MIMO ŽIVLJENJA, (Ivan Cankar), vezana	1.20
MLADA BRED, (Dr. I. Pregelj), povest, fina vezba	1.00
MLADA LJUBEZEN, roman, (A. Kraigher), vez., 261 strani	1.30
MOJE ŽIVLJENJE, (Ivan Cankar), broširana, 168 strani, 60c; vezana v platno	.85
NA KRIVIH POTIH, povest, broširana	.40
NA KRAVIVH POLJANAH, (I. Matičič), slika grozot in trpljenja iz zadnje vojne, vez. ..	1.50
NAŠA VAS, (A. Novačan) I in II. del, vez. dve knjige	2.50
NAŠA LETA, (M. Pugelj), novele, broširana	.75
NESREČNICA, (I. S. Turgenjev), broš.	.50
NJENO ŽIVLJENJE, (Zofka Kveder-Demetrovič), povest, broširana	.75
OBCINSKO DETE, (Bran. Nušič), roman dojenčka, broš.	.65
OBISKI, (Izidor Cankar), vezana	1.40
OB 50-LETNICI DR. JANEŽA EV. KREKA	.25
OB ZORI, (Ivan Cankar), črtice, vezana	1.00

OGENJ, (H. Barbuse), 337 strani, broširana \$1.10, vezana	1.50
OGLENICA, povest, broširana	.40
PASTI IN ZANKE, (I. A. Orel), broširana	.40
PATRIA, povest iz irske junaške dobe, broširana	.40
PIKOVA DAMA, (A. S. Puškin), povest, broš.	.40
PINGVINSKI OTOK, (Anatole France), vezana	1.20
PISANA MATI, povest, broširana ..	.45
PLAT ZVONA, (Leoid Andrejev), vezana	.75
PLEBANUS JOANNES, (L. Pregelj), broširana	.75
POD SVOBODNIM SOLNCEM, (F. S. Finžgar), povest davnih dedov, dve knjige, 635 strani, vez.	2.50
POJEDINA PRI TRIMALHIJONU, povest, broš.	.40
POVEST O SEDMIM OBESENIH, (Leoid Andrejev), broširana	.60
POVESTI, (Lovro Kuhar), broš.	.60
POVESTI MAKSIMA GORKIJA, broširana, 210 strani	.75
POVESTICE, (Rabindranath Tagore), broširana	.40
POZIGALEC	.25
PRAVLJICE, (Fr. Milčinski), s slikami, vez.	1.90
PRAVLJICE, (Oskar Wilde), 162 strani, trdo vezana	1.00
PRELEPA VASILJICA, in druge ruske pravljice, broširana ..	.40
PRVA LJUBEZEN, (I. S. Turgenjev), vez.	1.00
PTIČKI BREZ GNEZDA, (Fr. Milčinski), povest, vezana	1.00
RAZKRINKANI HAZBURŽANI, broširana	.60
RAZNE POVESTI, broširana	.74
SAMOSILNIK, (A. Novačan), deset povesti, broširana	.75
SANIN, (M. Arcibašev), vez. 488 strani	1.60
SAVIČEV PESIMIZEM, (E. Kristan), novela, broširana	.50
SLIKE IZ REVOLUCIJE, (M. Arcibašev), vezana	.30
SMREKAR-ČRNOVOJNIK, s karikaturami	.50
SOSEDJE in druge novele, (A. P. Čehov), broširana	.50
SROČ, novele, vezana	.50
SREČOLOVEC, povest, broširana ..	.35
SPIŠI ANDREJKOVEGA JOŽETA, V. zv. vezan	.75
I, III, IV., VI., VII., VIII. zv. broširani, po	.30
S POTI, (Izidor Cankar), potopisne četrtece, broširana	.75
SPOVED, (L. N. Tolstoj), broširana	.40
STARA DEVICA, povest, broširana ..	.45

Nadaljevanje na 24. strani.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1014.

CHICAGO, ILL., 17. FEBRUARJA, (FEBRUARY 17), 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

RADIKALIZEM IN AMERIŠKO DELAVSTVO.

Štiri sto članov socialistične stranke med tisoč delegati na konvenciji, United Mine Workers of America! Ampak to je bilo pred okrog petnajstimi leti. Tisoč delegatov; štiri sto izmed njih se je ponašalo s člansko knjižico socialistične stranke. Kakih dve sto ostalih je naglašalo, da so s socialistično stranko, četudi niso njeni člani. Drugi so ji bili več ali manj nasproti.

Druga močna unija v kateri je imela pred leti socialistična stranka velik vpliv, je bila Western Federation of Miners. Danes komaj da je ostalo še nekaj sledu o tej nekdanji in živi delavski organizaciji. Že pred več leti je spremenila ime, kar pa ji ni dalo nekdanjega življenja. Sedaj samo še životari.

International Association of Machinist je istotako bila ena onih velikih unij, v kateri je prevladoval socialistični duh. Njen predsednik je bil vodilni član soc. stranke. A tudi v tej uniji se je marsikaj spremenilo — na slabše.

V unijah delavcev oblačilne industrije (Amalgamated Clothing Workers, International Ladies' Garment Workers' Union, United Cloth Hat and Cap Makers, International Fur Workers' Union itd.) je bila socialistična misel vodilna sila.

Tudi med železničarji ni bila socialistična stranka brez pristašev. Pokojni E. V. Debs je postal svetu znan vsled svojega delovanja med železničarji. Organiziral jih je in jih vodil v boju. V gotovih bratovščinah železničarjev je imela socialistična stranka do vojnih let mnogo vplivnih pristašev.

Pred petnajstimi leti je imela socialistična stranka do 120,000 članov, par sto listov in razne ustanove.

Nekaj pa je prišlo vmes in zastavilo pot njenemu naglemu razmahu.

Zasluga socialistične stranke je, da so se pojavile v obeh kapitalističnih strankah takozvane progresivne struje. Njena zasluga je, da so se vsi kandidati naučili v volilnih kampanjah govoriti "radikalno", zabavljati proti kapitalistom, in obljubljati "lepšo bodočnost". Ker ljudje ne znajo ločiti kandidata od programa njegove stranke, jim verjamejo, namreč obljubam ki jih jim dajejo demokratski in republi-

kanski politiki, in glasujejo za republikance in demokrate, kajti "vsi lepo govore" in vsi — "krađejo".

Marsikakšna socialna reforma, marsikakšna sprememba na bolje, je ZASLUGA SOCIALISTIČNE STRANKE IN NJENE PROPAGANDE. A stranka kot taka je vzlic temu prišla v krizo. Čemu?

V Montani je socialistična stranka pred 14. leti postajala "druga" stranka. Butte, največje montansko mesto, je imelo socialistično upravo. Dva angleška socialistična tednika, in nekaj časa celo en dnevnik, so izhajali v Montani. Pa se je dogodilo, da je prišlo nekaj v stranko, in zanelo razdor. V montanski socialistični stranki se je pojavilo "levo" krilo dve leti pred svetovno vojno in dobrih šest let pred boljševiško revolucijo v Rusiji. Poleg "levega krila" so napadali socialistično stranko v Montani člani I. W. W. Bruhali so nanjo "ogenj in žveplo" na svojih shodih in v svojih listih. Delavstvo so v teku nekaj let popolnoma zbegali. Kar naenkrat je v Butte zgrmela na tla Western Federation of Miners — po zaslugi brezbrizne mase in agentov provokatorjev. In po zaslugi istih "virov" je bil potem odstavljen socialistični župan mesta Butte in njegova administracija. Anaconda kompanija je zavladovala popolnoma s pomočjo agentov provokatorjev. Glavni voditelj opozicije proti kompanijskemu vodstvu v buttskem lokalno W. F. of M. je bil agent provokator. Tako je imela kompanija zasigurno svojo pozicijo z dveh strani. Masa pa je sledila agentu provokatorju in se ni ozirala na svarila socialističnega župana. Danes je ona tista, ki plačuje večji profit in druge stroške za svoje zmote. Kompanija je triumfirala in kraljuje.

W. F. of M. kot unija je bila nekoč ena najradikalnejših. Delala je sporedno s socialistično stranko. V valu radikalizma pa se je iznašalo njeno vodstvo v neprijetnem položaju. V praktičnem delu, ki je važno posebno za strokovne organizacije, je bila ovirana od "levega krila", ki je hotelo vse ali nič. Posledica je današnji NIČ.

Na konvencijah Ameriške delavske federacije se je socialistična opozicija jačala od leta

do leta. A prišli so 'ekstremisti' in pokvarili vse delo mnogih let; na portlandski konvenciji se je še oglasil komunista Dune, bivši demokratski politik iz Montane, in grozil Gompersu, da se srečata na barikadah. Bedakom in agentom provokatorjem se je grožnja dopadla, drugi so se ji smejali, resne radikalce pa je bolelo, ko so videli, kako neodgovorni ljudje uničujejo njihovo delo. Zadnjih par konvencij A. D. F. je poteklo, ne da se bi na njih pojavila jaka struja, kakršno so zgradili socialisti tekom dolgih let trdega dela. Barikad še nikjer.

Na konvenciji U. M. W. meseca januarja to leto so "ekstremisti" doživeli zadnji udarec in padli v nezavest. Agentje provokatorji so tudi tukaj vodili poštene ljudi in jih zavedli, da so služili namesto radikalizmu — reakciji!

Samo petnajst delegatov je na zadnji konvenciji U. M. W. glasovalo proti določbi, ki pravi, da komunisti ne morejo biti člani unije premogarjev. To je zasluga "radikalnega vala", kateri je snoval razne komunistične "progresivne" bloke in vlival olje na ogenj reakciji. Vstal je na tej konvenciji konservativen voditelj unije in rekel v bistvu:

"Komunisti v naši uniji so le nekateri agentje Rusije. Drugi so v službi premogovniških baronov in ostalih sovražnikov ameriškega uni-onizma."

Delegacija mu je ploskala, in nikogar ni bilo, ki bi vstal in dokazoval obratno. Kar je bilo na konvenciji Fosterjevcev, so pokazali običajno strahopetnost, drugi, kateri so bili po krivem dolženi da so v zvezi s "komunisti", so pa hiteli zatrjevati, da niso komunisti, a bili so vzlic temu izključeni ((Hapgood, Howatt)) in nekatere so celo pretepli (Hapgooda).

V New Yorku so nekatere unije delavcev oblačilne industrije prišle pod komunistično vodstvo. V ognju "novega prerojenja" so v prošlem poletju proglasile stavko. Bile so izgubljene, a "komunistična" vodstva so svoje poraze razglasila za zmage. Kriza je morala priti! V newyorških unijah oblačilne industrije divja ljuta notranja borba za obvarovanje unij pred komunističnimi intrigami in razdvajanjem, ki bo končno največ koristila taktiki, kakršno zavzema Ameriška delavska federacija. In koristi že danes reakciji.

L. 1919, ko sta se v Chicagu ustanovili dve komunistični stranki, se je socialistična stranka iznebila elementov, ki so ji bili ves čas veliko bolj v kvar kakor v korist. Ker sta obe vsled svojih temeljnih hib razpadli, ker današnja kom. stranka, ki deduje pod imenom Workers (Com) Party nazaduje, njeni listi propadajo in njen vpliv med tujerodei nevarno hira, se širi med maso nekdanjih socialistov bolj in bolj spoznanje, da radikalne besede in grožnje NISO radikalizem, in da "komunistične celice" v unijah ne pomenijo nič drugega kakor POMOČ — konsevanim vodstvom.

In nadalje prihaja mednjo spoznanje, da je med eno in drugo deželo velikanska razlika v razvoju. Današnje Zed. države so industrialno stoletje pred Rusijo. Revolucija v eni deželi je mogoča, oziroma je lahko potrebna vsled njenih posebnih razmer. V drugi, ki ima povsem drugačne razmere, bi pomenila udarec za delavsko ljudstvo, ako bi se jih sploh moglo umetno vprizarjati, kar se ne dogaja, razun tam, kjer imajo eno revolucijo v vsakem letnem času.

Radikalizem besed se je ugnezdil v radikalno ameriško delavsko gibanje potem ko je postalo to že močno in vplivno. In ta "radikalizem besed" ga je vrgel na tla brez da bi mu dal kako večjo pomoč beli teror, kakršen vlada npr. v Rumuniji, na Ogrskem, ali pa v Mussolinjevi Italiji.

Ameriška socialistična stranka je šla v preteklih petnajstih letih skozi najhujše krize. V tekmi z njo so bile v tem času ustanovljene razne ekstremno radikalne, na pol radikalne, ameriško radikalne in "progresivne" stranke, da ji zapro pot. Ene so že izginile v pozabljenje, druge hirajo, ene se love za bilke da se ubranijo potopa, socialistična stranka pa kaže vse znake prerojenja.

In v tem prenavljanju si gradi temelj, na katerem bo slonela ne kot stranka radikalnih besed, ampak kot stranka PRAKTIČNEGA DELA, da koristi delavskemu ljudstvu v njegovih dnevnih naporih izboljšati svoje živlensko stanje, in da uglaja pota, ki ga bodo privedla v socialistično uredbo.

G. O. P. vabi "neposlušne" progresivce nazaj v svoj krog.

Vodstvo republikanske stranke v zbornici poslancev je prve dneve februarja ponovno povabilo progresivne kongresnike, ki so bili izvoljeni na listi republikanske stranke, na stranki-na posvetovanja. Po predsedniških volitvah l. 1924, oziroma leto pozneje, je republikanska stranka izključila iz svojih posvetovanj nekaj progresivnih senatorjev in kongresnikov, katerim je sedaj, ko smo v znamenju predpriprav za predsedniške volitve, poslala povabilo za povratek v regularno rep. stranko. Ponuja jim pravico glasu in soddločevanja na sejah regularnih republikanskih kongresnikov, toda samo pod pogojem, da se bodo držali sklepov večine. Neko poročilo iz Washingtona, datirano dne 4. feb., pravi, da so sprejeli dani jim pogoj vsi progresivni kongresniki, izvoljeni na listi republikanske stranke, razun dveh iz Wisconsin.

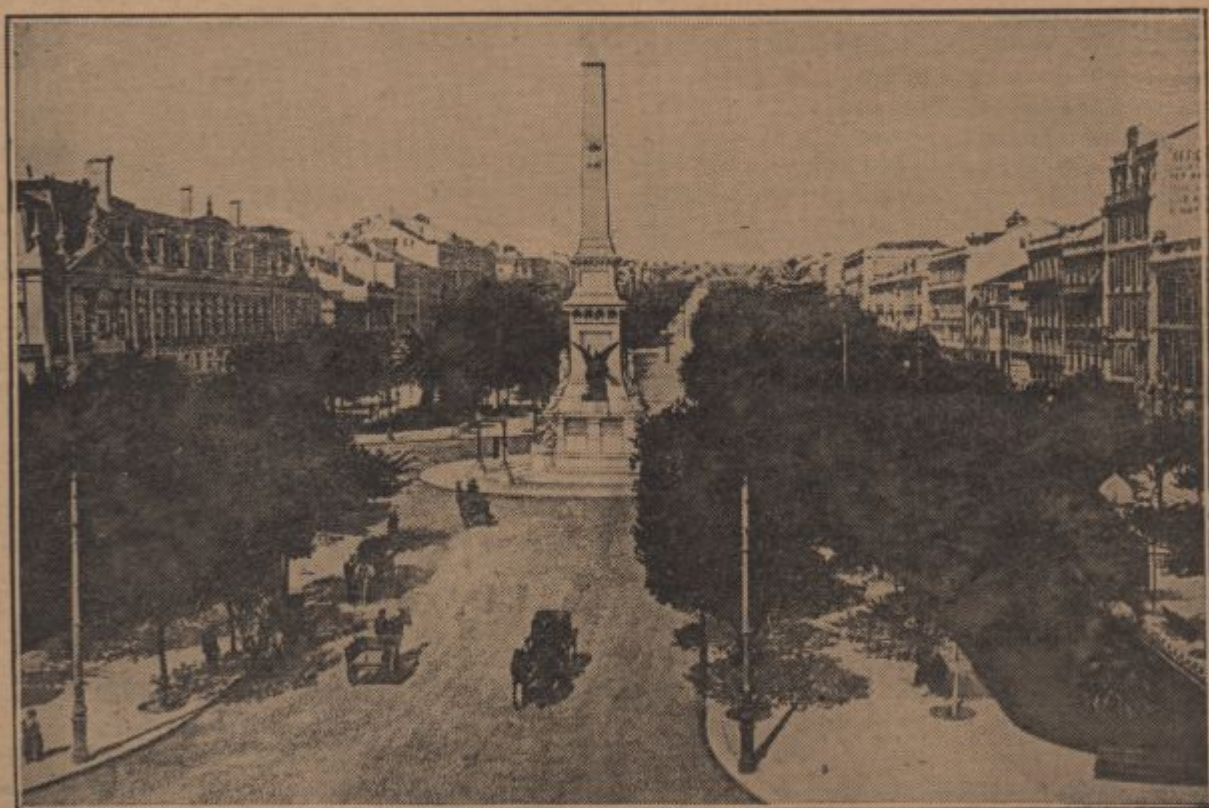
Biti progresivec v republikanski ali demokratski stranki ni težko, toda veliko težje je v eni kot drugi delati progresivno.

Portugalska in njene revolucije.

Portugalska je od l. 1910 naprej republika. Ima državni zbor, v katerega voli poslance vse ljudstvo direktno, in višjo zbornico ali senat, v katerega volijo zastopnike občinske, oziroma okrajne uprave. Njeno glavno mesto je Lisbona, ki ima okrog pol milijona prebivalcev. Površina Portugalske meri 35.490 kvadratnih milj; njen teritorij meji ob Španijo in Atlantsko morje. Njena najdaljša dolžina je 365 milj in skrajna širina 130 milj. Prebivalcev šteje okrog šest milijonov. Februarja je na Portugalskem že vse v cvetju, razun v hribih, ki so več mese-

nje navzgor pričenja l. 1415. Osvojila je velike teritorije, dospela v Indijo, prišla v trgovske zveze s Kitajsko. L. 1500 je vzela Brazilijo. Portugalska je postala vodilna pomorska sila. Doma je nakupčila ogromna bogastva, ki jih je navozila iz kolonij. Postala se vzrok njenemu poznejšemu razpadanju, kajti vsled prevelikega izobilja je izginjala potreba za delo, in velikaši so se v splošnem rajanju in brezskrbnosti udali intrigiranju.

Papizem je imel v Portugalski, kakor v Španiji in Franciji, veliko moč in odločujočo

POGLED NA AVENIDO, "trg diplomatov", v Lisboni, glavnem mestu Portugalske. Lisbona, ki je lepo mesto, je videla že mnogo krvavih revolucij.

cev na vrhu pokriti s snegom, kakor snežniki v alpskih deželah. Poletje ima vroče, pravzaprav tropično. Dežja je v poletnih mesecih malo, a v septembru nastane deževje, in tedaj ima Portugalska namesto jeseni drugo pomlad.

Jezik Portugalcev je bil prvotno enak španskemu. A gotovi vzroki in različne vladarske hiše obeh dežel so vplivale, da sta se razvijala vsaki zase. Portugalski jezik je uveljavljen kot občevalni jezik tudi v Braziliji, ker je bila Brazilija prvotno portugalska kolonija. V ostalih južnoameriških republikah je občevalni jezik španščina.

Dasi majhna, je bila Portugalska ena prvih in najmočnejših držav na svetu. Njeno jadra-

besedo. Vsled opozicije, ki je naraščala proti cerkvi in v obrambo kulture, je bila l. 1536 tudi na Portugalskem uvedena inkvizicija "v večjo čast in slavo božjo". A papež s svojimi ljudmi na Portugalskem ni imel ves čas srečo, in tako je izobčeval cele okraje, plemenitaške družine in tudi kralje. Pač, srednji vek, in noč, ki je vladala nad njim.

Proti koncu 15. stoletja je prišla Portugalska pod špansko oblast, pod katero je ostala do l. 1640. Ko je izgubila samostojnost, v času ko je v nji divjala inkvizicija, ko je plemstvo živelo v izobilju rajanja in orgij in je ljudstvo ječalo pod železno peto, so se pojavile nove sile: Danska, Anglija in druge.

Portugalska je od 1640 večinoma sicer zopet samostojna država, a to kar je bila v petnajstem stoletju že davno ni več. Vzlic svojemu padcu je Portugalska ohranila nekaj kolonij, izmed katerih so najvažnejše Goa, Macao in del Timorja (vse v Aziji), Cape de Verde, portugalska Gvineja, otoki Sao Thome in Principe, Angola, in portugalska vzhodna Afrika. Skupna površina Portugalske in njenih kolonij je 803.000 kv. milj, in vseh prebivalcev skupaj ima nad 15.000.000.

Monarhija l. 1910 je bila vržena z revolucijo. In monarhisti so parkrat resno poskušali osvojiti oblast z revolucijo. Niso uspeli, a obupali še niso popolnoma. Člani bivše vladarske hiše, ki je kraljevala nad Portugalsko, žive večinoma v Angliji.

Vzlic svoji navidezno demokratični ustavi, in kljub temu da je republika, ima Portugalska skoro vsakega pol leta eno večjo revolucijo. Poslednja koncem januarja t. l., ki se je pričela ko je dežela ozelenela in se naselila vanjo bujna pomlad, je zahtevala mnogo življenj ter povzročila veliko škode. Bila je začeta kot večina drugih: vsled tekme za oblast. Ni se šlo za reforme, za blagoslanje dežele, ampak samo za oblast.

Portugalske revolucije so šola tistim, ki mislijo, da svet ne bi mogel nikamor naprej, če ne bi bilo revolucij.

Revolucije ničesar ne zgrade. Če so zmagovite, spremene edino oblast. Delo morajo izvršiti drugi.

Revolucija v pravem pomenu besede, ki resnično preminja tek razvoja, se more izvršiti edino le v glavi, ne na bojnih poljanah. In resnična trajna revolucija je delo, ki ustvarja, ne pa revolucija, ki strelja, mori in ruši.

Portugalska je rasla, cvetela in slovela, dokler je bila dežela energije in dela. Ko je prenehala biti to, je drsala in še drsa navzdol, vzlic svojemu revolucionarnemu temperamentu.

Za poplavljenec v Sloveniji.

Akcije v pomoč poplavljenec v Sloveniji so bile med ameriški Slovenci disorganizirane. Vzlic temu se je nabralo zanje okrog \$10.000. Najvišjo vsoto jim je poslala Sakserjeva firma, katera je bila poslana "Glasu Naroda" (\$4.772.94). Med večjimi prispevatelji je vključen tudi klub JSZ. v Subletu, Wyo.

Organizirano akcijo v pomoč poplavljenec so imeli v Pittsburgu in v par drugih naselbinah. V Clevelandu in Chicagu je ni bilo. Prispevki so prihajali od posameznih darovalcev na naslov urada SNPJ., prej omenjene firme v New Yorku in na par drugih.

Večinoma vsi prispevki so bili poslani jugoslovanskemu Rdečemu križu, nekaj pa je bilo poslanih direktno občinam. SNPJ. jih je poslala na naslov Združene banke, da ona poskrbi za pravično razdelitev.

Namesto odvzetih hoče verni svet nove bogove in svetinje.

Mornarična podružnica Ameriške legije v Chicagu je zagrozila Carleton J. H. Hayesu, profesorju na Columbia University, s tožbo, ako ne prekliče svojih opazk proti "religiji nacionalizma" in proti "zastavni sekti" (the flag cult).

V enem svojih govorov je profesor Hayes med drugim dejal:

"Religija nacionalizma ima svoje lastne cerkve, kipe, svetnike in svetinje. Vzemimo za primero zvon svobode (liberty bell)). Ko so ga peljali iz Philadelphije preko kontinenta, so ga na raznih postajah in sobanah oblegale gruppe žensk, in ga poljubljale. Naučili so jih tako, kot jih nauče častiti svetnike in svetinje. Imamo sekto, ki po cerkvenjaško obožuje zastavo; v ta namen se poslužuje oblik, kakršne so v navadi v verskih slovesnostih. Npr., kadar nesejo mimo zastavo, zahteva običaj te sekte, da se odkriješ in kloniš z glavo. Naše šolske otroke postavljajo v vrste, nauče jih molitvico, s katero se zaklinjajo zastavi, in ko se razvije pred njimi, ji salutirajo . . ."

Radi resnice, ki jo je povedal, mu Ameriška legija grozi s tožbo. Posamezni patriotje pa izražajo mnenje, da tak nelojalnež ne bi smel biti profesor na ameriški univerzi.

Pred par leti je neki slovenski ameriški "woud-be" pisatelj zapisal v svoji "povesti", da če ne bi bilo duhovnikov bi ne bilo ver in vse bi bilo drugače na svetu. V resnici so duhovniki produkt obstoječe mentalitete mase. Vzemi ji ene duhovnike, pa ji moraš dati druge, ali pa si jih bo sama ustvarila. Razbij ji stare svetnike, pa bo takoj postavila nove.

Ako je religija kot organizacija doživela kje na svetu polom, ga je v Rusiji po padcu carizma. Na krmilo je prišla pravoslavni cerkvi sovražna vlada, in ker je bila cerkvena oblast obenem caristična oblast, je skrahirala tudi njena organizatorična forma. A ruska masa ni "izgubila vere". Časti svoje ikone naprej, moli in hodi na božja pota. In če je hotel novi režim izrabiti "vero" vsaj kolikor mogoče sebi v prid, je moral ustvariti nove svetnike in nove vere. In tako je pomagal k razdorom v povojni pravoslavni cerkvi, ob enem pa dal svoji stranki značaj konfesije. Veruj, bodi pravoveren, ali pa te izključimo. Lenin je med velikim delom neizobražene ljudske mase čaščen kot svetnik. Stotisoči romajo k njegovemu grobu, in tisoči izmed njih mislijo, da romajo k grobu religioznega svetnika. Tudi komunisti ga časte več kot svetnika, kakor pa misleca.

Oboževanje svetnikov, svetinj in podobnih "svetih znamenj" je ostanek prošlosti. V kolikor se manjša te vrste "vera", v toliko napreduje civilizacija človeka.

“Naša vojska iz viharja ...”

“Naša vojska iz viharja prišla še brez slave ni . . .”, se je glasila habsburška himna. Ameriška militaristična propaganda pravi v jedru enako. Mnogo “vodilnih” dnevnikov je v poslednjih tednih naglašalo, da ne more v nobeni republiki tega kontinenta obstati predsednik, ki nima priznanja ameriške vlade. In nadalje so naglašali, da ni padel niti eden predsednik, ki je imel priznanje ameriške vlade.

Gre se radi Nikaragve.

Gospodarji imajo od nekdaj navado potvarjati zgodovino. Dosedaj ni še nobena vladajoča sila krenila s te poti neresničnosti. Ameriški kongres se je pred dobrim tednom bavil z zgodovino, s kakršno hranijo učence in učenke v ameriških šolah. Je veliko potvarjenosti v nji in vsa je prikrojena po gotovem kopitu. Pravičniki hočejo, da se jo predela tako da bo odgovarjala ZGODOVINI, vojni in mornarični department zvezne vlade pa zahtevata, da se v revidirani zgodovini da njima priliko “urediti statistične in druge podatke”.

Trditev ameriškega kapitalističnega časopisja, da odvisi usoda vsake vlade v južno in centralno ameriških republikah od priznanja ali nepriznanja ameriške vlade, je samo deloma resnična. Kadar Wall Street s pomočjo vlade Zedinjenih držav ni mogel vreči te ali one “neljube” vlade z “najeto revolucijo”, jo je priznal. Zato sedaj lahko trdi, da ni obstala nobena vla-

da, katera ni dosegla priznanja administracije v Washingtonu. Kajti Wall Street je rajše priznal vsako vlado, če ji ni mogel izpodbiti tal, kakor pa da bi do kraja riskiral “ameriške interese”.

Če bi se dalo ameriško ljudstvo vleči s tako lahkoto za nos kot bi “ameriški interesi”, med katere spadata tudi slovenska ameriška velikana A. Grdina in L. Pirc (dve maskari) radi, tedaj bi Calles ne bil nikoli priznan. Toda na nesrečo ameriških interesov je bil izvoljen z veliko večino in brez oboroženega pritiska. In kakor je morala ameriška vlada v danih okoliščinah priznati predsednika Obregona, ga tudi Callesu ni mogla odvzeti, četudi je kandidat ameriških interesov sramotno propadel. Trditev, da se ne more vzdržati nobena vlada na tem kontinentu ki nima priznanja iz glavnega mesta Zed. držav, je torej brez prave podlage. Nikaragva je majhna in Zedinjene države jo lahko kontrolirajo s par tisoč vojaki. A vzlic tej “lahkoti” imajo veliko neprilik in marsikak konservativen ameriški politik in finančnik se jezi nad Coolidgovo-Kelloggovo nerodnostjo v zunanji politiki. Vsled ameriškega vpada v Nikaragvo in Kelloggovih provokacij v Mehiki je sentiment vse latinske Amerike proti imperializmu Zedinjenih držav. Obsojajo ga v vseh deželah Evrope in drugod. Svetovno javno mnenje je proti amerškemu in proti vsakemu drugemu imperializmu, in enako je nasprotno “varuhom”, za kakršne se štejejo Zed. države na amerškem kontinentu.

Bojna pesen kitajskih revolucionarjev.

(Iz kitajščine.)

Svoboda, blagoslov največji iz nebes,
združena z mirom, ti lahko ustvariš
desettisoč čudežev
na svetu tem.

Svečana kot duh, velika kot orjak do neba,
ki vozi se v kočiji oblaka, ki goni ga veter,
pridi, pridi, zavladaj na zemlji!

V črnem peklu sužnosti smo.
Razsveti nas z žarkom tvojega solnca.

V tem stoletju mi odpiramo novo dobo;
v tem stoletju vsi jekleni možje
kličejo enoglasno: Novo nebo, nova zemlja!

Hin-Jun, naš praded, vodi nas!
Duh svobode, pridi in čuvaj nas!

TONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

Abrama je minul spanec. Ta nenavadni in tajinstveni zdravnikov obisk ga je zmedel. Hodil je od okna skozi katerega je sililo zimsko solnce do vrat, spregovoril včasih s Pavlo, ki je bila ravno tako vznemirjena, in zopet nadaljeval svojo kratko pot.

— Ta zdravnik je prav poseben človek, je pojasnil potem svojo vznemirjenost. Kje je zvedel, da sem zaupnik delavcev in pa kaj vruga ga vendar briga naša stavka? Pa si opazila, Pavla, s kakšnim veseljem me je vpraševal?

— Ne samo to, oče! Tudi to sem opazila, da je v njegovih očeh dobrotnost in milosrčnost, kakršne ne vidite pri naši gospodi. On je na naši strani!

— Nič čudnega bi ne bilo to, če je. Toda če je, se mi zdi čudno zaraditega, ker se še nikdo izmed izobražencev ni potegnil za delavce v našem kraju, kar pomnim.

— Učitelja Šnaperja ste pozabili? se je zasmejala Pavla. Ali ga niste slišali, kako je zadnjič prosljeval boljševizem in Lenina?

— Ta je pijanec in šlapa! Ko je prišel, je bil pobožen katoličan in je stal vedno v kaplarni, potem je postal narodnjak in liberalec — sedaj pa, ko je vse zapil in zakvartal je šel med boljševike, da si pridobi novih prijateljev, ki bi dajali za pijačo.

Takih se ne manjka! . . . Toda zdravnik? Zdi se mi, da je poštenjak.

— Je, je! O, jaz vem, oče! Pri nas ga ni takšnega.

— Kdo ti je povedal to? je presenečeno vprašal Abram.

— Sama sem videla to v njem in sem trdno prepričana, da se ne motim. Ali ste videli njegov obraz? Kako lep je njegov obraz! Ne zlobnosti, ne laži ni v njem. In povejte mi oče: Ali niste občutili že prvokrat, ko je bil pri nas, kakor da nas pozna že dolgo časa, in kakor da nas je prišel obiskat prijatelj, ki ga še nikoli nismo videli?

— Abram, zatopljen v misli je samo z glavo pritrjeval in zamrmral v brado.

— Ali je človek, kakršnega še nisem srečal, ali pa je baraba. Toda že mi pravi nekaj, da to zadnje ni, zakaj tudi jaz sem občutil isto kakor ti.

Pavla pa je nadaljevala s čudovitim navdušenjem:

— In mnogo lepih reči sem že slišala o njem. Zadnjič je bil pri Žlindri. Ponoči se je bil prevrnil čez etaža in se je močno pobil. Pra-

vila mi je njegova žena, da je prišel Klinger ves dober k njemu in se pogovarjal z njim kakor s prijateljem. Pravil mu je o žganju kako je škodljiv in mu je dejal, da morajo delavci zatreti najprvo sovražnike svojih lastnih teles, če hočejo zmagoslavno zmagati. Ko mu je žena potožila, da ji vse zapravi in razbije in da so zaraditega otroci lačni, je vzel listek, napisal nekaj in poslal starejšega fanta v trgovino. Fant se je kmalu vrnil z velikim zavitkom klobas in kruha. In ko jih je gledal vseh pet, kako so jedli, se je naenkrat spremenil. Strašno grdo je gledal in mrmral nekaj v tujem jeziku. Naenkrat pa je vstal, se žalostno nasmehnil in molče odšel.

— S tem še ni napravil nobenega dobrega dela, če je dal to, kar lahko da!

— O vem, to! Ali tudi to vem, da ni dal zaraditega, da bi delil miloščino sebi v zadovoljstvo. Kaj mislite, da on ne ve, da je miloščina izrodek farizejske hinavščine s katero zakrivajo ugrabljeno premoženje? O vem, da je storil drugače! Zaraditega je dal, oče, ker je v resnici videl revščino, in je dal brez misli na to, da mu bo to kar je dal, njemu samemu kdaj v korist. In je zaraditega bolj naš, kakor mnogo naših, ki so naši samo po imenu stranke.

— Kako to misliš?

— Preveliko je primer, ki govore o tem. Saj veš, da je Žlindra takrat trezen in delaven, kadar nima denarja. Na upanje ne pije. Pa pridejo njegovi sodrugi, ga srečajo na cesti, alo, hajd z nami, pravijo, hajd Žlindra, ne boj se, jaz bom plačal. Gre — in se napije. Ali je storil ta sodrug dobro delo? Nikoli ne! Tudi če mu je poleg vina kupil še kruh in klobaso. Zločin je napravil! Upijanil je človeka, da je prenehal biti misleče bitje in ga spremenil v podivjan nestvor. — In gostilničar Petek — naš sodrug je, pravijo. Pa ni! Hlapec kapitalistične morale je, ki prosljevalja z zakoni zaščiteno slavo strupa! Njen dejanski rabelj je, ki počasi in premišljeno ubija telesa in duše naših ljudi, četudi jih včasih zastoni napaja. Toda njemu ni to zastonj. To je zanj samo vaba, za nerazsodne rudarje, ki vro k njemu v procesijah.

Abram se ni čudil besedam, čeprav ga je presunila bridka resnica. Čudil se je le njemu obrazu, ki se je spremenil, ko je govorila o Klingerju. Njen obraz, poprej vedno resen in hladen je postal dekliski — nežen v nerazumljivem smehljanju.

— Pavla, je dejal čez nekaj časa, ti si od vruga! Več ni mogel. Toda to je bil izraz velikega ponosa in priznanja. In očetovski smeh je bil ljubezni poln in lep, dasiravno je bil zahripan in sekan — zakaj v izražanju svojih najglobljih čustov so rudarji okorni in nerodni. Vse bi radi pokazali. Toda so kakor veliki otroci, stram jih je. 2 Boje se, da se ne bi osmešili. In tako molče, potem ko so izrazili svoje

zadovoljstvo s kletvico, ali pa z nerodnim smehom. Toda, kadar izražejo svoj gnjev in srd so drugačni. V obupu in pomanjkanju rojeni uresničujejo te vrste svojih čustev z neugnano silo prirojenega pojma krivičnosti in hlapčevstva.

Solnce se je razlilo po stanovanju in na mah je bilo prijetno v tem toplem prostoru. Abram se je oblekel in prigovarjal Pavlo.

— No, sedaj pa hitiva! —

— Takoj, takoj!

Stopila je pred majhno ogledalo, si popravila lase, si ogrnila potem ogrinjalko in dejala:

— No, pojdiva!

Oster mraz se jima je zapičil v obraz, ko sta stopila na cesto in zapele so stopinje po ledenem snegu.

V.

Zadaj za vilami je stalo lepo, masivno poslopje za zdravnike. V enem izmed stanovanj je bival Klinger. Prostorno sobo z okni na cesto, si je uredil za delavnico, ki je bila polna knjig in zvezkov, ki so se kopičili po omarah, po stojalih in stolih. Na vsaki steni je visela samo po ena slika. Upodobljeni pa so bili na tistih: Darwin, Koch, Marks in John Brown.

Ko je prišel domov je pričel premišljevati znova svoj načrt. Obraz njegov je bil še bolj resen ko druge dni, iz oči je gledala trdna volja, misli pa so krožile natančno tako, kakor je ukazovala volja.

— Danes pričenjam torej, je mrmral in to s takim zadovoljstvom, kakor da je začetek že krenil h koncu.

— Pričenjam torej! Dolgo sem ugibal, kako bi pričel. In tudi kdaj in kje. Toda kje je postransko in tudi kdaj ni važno. Samo kako! To edino je najvažnejše pri delu, ki ga hočem izvršiti. Hočem! O, hotenje, ti nepojmljivo velikanska sila človeškega duha! V tebi je vse. In jaz hočem! Moram? Ne! Ni ga bitja, ki bi mi ukazovalo, da izvršim delo, ki sem si ga sam zasnoval. Samo hočem! To je ukaz mojega lastnega jaza.

Stopil je k oknu in se zagledal v obsolnčene holme. So kraji, ki se nasmehnejo, kadar jih oblije solnčna luč. Ali ta pokrajina je ostala resna. Nič se ni nasmehnila. Topo so gledala pročelja delavskih kasarn v svetlobo, ki je bila vedna bolj močna. Odmevi razstrelb so se krohotaje metali iz hriba v hrib.

Tam pri oknu pa je črtal njegov duh slike na belo polo papirja svojega spoznanja:

— Desettisoč rudarjev živi po tehle holmih. Rode se, živijo in umirajo. In se zopet rode in zopet žive in zopet umro. Njihovo življenje je neprestano delo in trpljenje; pomanjkanje in kletev in strah za svoja telesa. Duša njihova je trda in umira od zavisti neskončnega zasmehovanja vsem umrljivega pravila: Vsi ljudje so si enaki, zakaj vsi spadajo v ono veliko družino

na vretenčarjev, ki se je s svojimi misli povzpela nad žival. So si pa enaki tudi po duhu! Zdravi duh slehernega človeka se dvigne do gotove višine, če so za to dani potrebni pogoji. Tega pa ni pri teh ljudeh. V izmučenem telesu je duh potrt in sklonjen. Neokreten in neroden kakor žuljeve roke te črne armade. V njem tli samo zavist, upravičena zavist, ki rodi srd do vsega tistega, kar ne ednači z njimi. In je potreba samo vodnika, ki zna razpihati tlečo zavist in nevoljo v plamen, da vržejo vsi ti ti-soči krampe na svoje rame, da gredo za njim, puščajoč za seboj kri in mrličje, razvaline in strah. Ko se potem zavedo in pogledajo nazaj se začudijo: Izza vislic na katerih visi buržujski imperator, se vzpne proletarski car in zapove:

— Na delo, sodrugi!

Spogledajo se sodrugi in gredo. V rudnike, v plavže, v tovarne, na polje in srca vseh teh neštevilnih hranijo eno samo vprašanje: Nič drugega — ?

In tako se je oklenil njihov duh misli o revoluciji, zakaj vedel je, da bo takrat sit belega kruha in napojen od močnega vina. Ni pa vedel in ne ve kaj potem, ko bo odvrget okrvavljene krampe. Zopet se pusti zvezati. Sedaj pa ga vežejo močotci z rdečimi kokardami — kar jih slepi in zadovolji . . .

Razprostrl je roke proti oknu in je nadaljeval glasno, kakor da je pod oknom množica, ki ga posluša.

— Vi, vsi, ubogi in trpeči, kje je vaše odrešenje? Kje je vaš odrešenik?

Potem si je zakril obraz.

— In vendar so revolucije! Za hip se vzdignejo trpini, da se potem še bolj pogreznejo. Ali je rešitev v krvavih revolucijah — — — ? Koliko jih je že bilo — pa se ni ničesar spremenilo. Ali je, ali je? O, če bi bil trdno prepričan, da je odrešenje v tem — takoj bi šel in bi mahnil z nožem — po Rosensteinu, po Horwathu, po majorju, po Heleni —

Stresel se je pri tem imenu. Nagnil se je k oknu, kakor da željno pričakuje nekoga.

— Po Heleni? — Ah, nesmisel! Kako podel zločin. Kaj misli? O, prokletstvo našega življenja, ki mi ubijaš, ki nam vsem ubijaš v možgane take misli! In se še naj čudim revolucijam, zverski nravi razkačenih upornikov? To je vendar naravno — zob za zob — zver za zver — O, srce, kako uporno goltaš bestijo, ki leze vame!

Pred hišo so se ustavile sani.

Vrgel se je iz svojega premišljevanja in stopil k vratom.

— Helena . . . Naenkrat mu je šinilo skozi srce: Zakaj da ne bi mahnil po Heleni — kakor po drugih — — — ? Zakaj ne po nji — ? V teh kratkih trenutkih se je silno boril s svojim srcem. Bi jo, si je govoril, srce pa: Ne bi je, ne bi je!

(Dalje prihodnjič.)

Tercijalstvo v Ameriki.

Nikjer na svetu ni polje za razne "kulte" tako bogato kakor v Ameriki. Marsikakšen slepar je že ustanovil svojo vero in izžemal "pravoverne". Nekateri so ustanovili svoje verske kolonije (Zion City v Illinoisu, kolonija "kralja Davida" v Michiganu itd.). Ostali imajo biblijske institute (Moody itd.) v velikih mestih, poleg teh pa obstoje še verske skupine kot je Salvation Army in podobne. Če bi našli vse razne sekte, ki jih imamo poleg večjih "etabliranih" ver, bi vzelo mnogo prostora.

kega dne preteklo leto je "evangelistinja" Aimee neznano kam izginila. Med pravoverne se je naselila bojazen, da se ji je dogodilo kaj žalega. Čez nekaj tednov pa se je vrnila in pripovedovala strmečim, da so jo ugrabili mehiški tollovaji ter jo odvedli v mehiške pustinje. Rešila se je in prišla peš iz puščave v Los Angeles. A dogodilo se je, tako so poročali, da je odšel nekam na počitnice tudi organist njenega božjega hrama. In nekomu je padlo na um, da je bila "ugrabljena" Aimee mogoče pri

"EVANGELISTINJA" IN NJENI PRAVOVERNI. — Na tej sliki, ki je bila vzeta pred dnevi v Chicagu, je "evangelistinja" Mrs. Aimee Semple McPherson iz Los Angelesa. Nad tercijski in tercijskimi ima veliko moč, nevedni pa jo hodijo gledati iz radovednosti.

Bogato polje imajo tudi pridigarji, ki so "vera" zase. Eden teh je bil, in je deloma še Billy Sunday. Kamor je prišel, je ljudstvo drlo za njim in s svojimi pridigami je povzročal med ginjeno množico jok pokore in neštete prisrčnosti in zaobljube k spreobrnitvi.

Ena pridigarica te sorte, ki jo je ameriški svet spoznal v poletju preteklo leto, je Mrs. Aimee Semple McPherson. V Los Angelesu ima razkošen tempel, v katerem se zbirajo njeni pravoverni. Predstavlja se za oznanjevalko božje besede, in nad svojimi zvestimi ima veliko moč. Šli bi menda, vsaj nekateri, tudi v smrt zanjo, ako treba.

Naj tu nekoliko osvežimo njeno povest. Ne-

njemu, kar bi bilo človeško umljivo in še precej naravno.

In tako se je začela afera, ki je dobila mesto na prvih straneh dnevnega časopisja ter se vlekla po sodiščih in v listih dolge tedne in mesece. Državno pravdnništvo v Los Angelesu je nastopilo proti nji, ona pa je prisegala pravovernim, da tiste priče, ki pravijo da so jo videle z organistom v obrežni koči, katera je imela zavese na oknih vedno zagnjene, lažejo, in da so v službi hudiča. Ljudje, pravoverni kajpada, so vpili "amen" ter dajali stotake in tisočake za njeno obrambo. Zelo zanimivo! No, tudi take obravnave se končajo, in Aimee je prišla iz sodne dvorane oproščena. Potem je odšla na

"sveti misijon". Oglasila se je v vseh večjih mestih. V Chicagu je najela precej veliko dvorano, kjer je razlagala svoj evangelij in klicala brezbožni svet k molitvi in pokori. "Posnažite cesto, ki vodi h Kristu", je donel njen glas, in ljudje, ki so se topili v pobožnostih, so držali glave po verskem običaju k tlom, in v solzah klicali "amen". "Kakor se ni skušnjavcu posrečila njegova nakana na gori, ko je obljubljal sinu božjemu svet in vse kar je na njem, tako se mu ni posrečila pred tedni v Los Angelesu", je rekla Aimee, in to je pripovedovala tako ginjeno, da so najbolj ginjeni izmed ginjenih jokali na glas.

Poročevalci čikaških dnevnikov so hiteli opisovati kar se je dogajalo, in glej, tudi eni izmed teh utrjenih fantov so prišli v zadrego.

"Očisti se, moli, o Chicago," je klicala Aimee. "Pospravite pot, da pride med vas Krist, naš gospod," je vpila, tam nekje pa je zajokal močan moški v delavni opravi tako na glas, da so ga nekatere pravoverne morale tapljati po ramah in ga božale po laseh, da ne bi jokal tako na glas. Nekje v sprednji klopi je histerično ihtela bogato oblečena dama, Aimee pa je končavala svojo pridigo, in rekla: "Bodite vsi tiho in glejte vame." Ubogali so jo. Vzela je bel robec, in mahala z njim: "O, Bog, pošlji prerojenje grešnemu Chicagu." Vsi so ponavljali prošnjo za njo in klicali "amen". In potem so peli pobožno pesem. Ena ceremonija je bila končana. Aimee je prišla na ulico. Fotografski aparati so delovali, moški in ženske pa so se drenjale okrog, nje ter ji poljubovale obleko, roke—vse kar so dosegle. Močni policaji so prišli in jo dvignili v avtomobil ter jo rešili iz gnječe spokornikov. Smehljala se je. Policaji tudi, in tudi reporterjem je šlo na smeh.

Nekdo je dejal: "V New Yorku je bilo pred pogrebnim zavodom kjer je ležalo truplo slovitega filmskega igralca, še vse hujše."

Reporter, ki je čul to opazko, jo je zabeležil. Potem je šel da poizve, kaj so najnovejši umori, ropi in drugi grehi v prerojenem Chicagu.

J.S.Z. in njeno napredovanje.

Račun razpečanih članskih znamk, pribečen v tej številki, izkazuje, da ima JSZ. nad tisoč članov, ki imajo svojo članarino plačano do konca januarja. Poleg teh je najmanj par sto takih, ki so na dolgu za mesec ali dva. Skupaj torej kakih 1.300 članov.

Sodrug, ki ste že člani JSZ., delujte, da se število članstva naših klubov poveča. Slovenska sekcija JSZ. ni štela nobenkrat mnogo nad tisoč članov. Sedaj je dosegla skoro že svoje najvišje število, kar ga je kdaj imela. A ne še popolnoma. Še nekaj novih klubov, in pojačanje teh, pa bo JSZ. zopet jaka kakor je bila, v aktivnostih pa je že DANES JAČJA IN VPLIVNEJŠA KAKOR KEDAJ POPREJ.

Naprej z delom za J.S.Z., socialistično stranko, "Proletarca" in druge njene liste!

Konvencija premogarjev in njen konservatizem.

Konvencija unije premogarjev, ki se je vršila v Indianapolisu, nam nudi bogate prilike za študiranje. Na svoji progresivni strani beleži sklepe, kot: zahtevo za ponovno obravnavo v zadevi Sacco in Vanzettija, protest proti nepravilnemu ravnanju s tujerodnimi delavci in resolucijo, s katero se izreka za podružabljenje premogovnikov.

Na svoji drugi strani beleži izreke proti ustanovitvi delavske stranke in spremenila je tudi načelno izjavo v svoji ustavi. Mnogo let se je njena načelna izjava glasila, da so delavci upravičeni "do polne vrednosti svojih produktov." Kakor je sedaj spremenjena pa pravi, da imajo delavci pravico "sorazmerno do sadov svojega dela"; to se pravi, da dovoljujejo nekaj deleža tudi tistim ki posedujejo delovna sredstva. To, da je delegacija glasovala proti priznanju sovjetske Rusije in za izključanje komunistov iz unije, je bilo pričakovati, če vpoštevamo dejstvo, da je taktika slednjih skozi zadnja leta takorekoč izvala tak sklep.

Čisto lahko je razumeti umik premogarjev na konservativnejše stališče. Tisti ki ga pripisujejo prizadevanjam predsednika Lewisa, podpisujejo otročjo teorijo, da "veliki možje" odločajo v zgodovini. To njihovo mnenje pozablja na dejstvo, da so premogari postajali bolj in bolj progresivni pred leti svetovne vojne v zlic dolgotrajnemu predsedovanju John Mitchella, ki je bil zelo konservativnih nazorov. Rudarji so glasovali za Mitchella, ker je bil dober upravni odbornik, in medtem ko so njega držali v uradu, so uvedli v ustavo prej omenjeno točko, katero so sedaj ukinili, in v tistih letih so se vselej odzvali vsaki akciji radikalnega ameriškega delavstva. Svojemu predsedniku Mitchellu so celo ukazali, da mora odstopiti od National Civic Federation, katero tvorijo zastopniki delodajalcev in gotovih unij; njen namen je ublaževati odnošaje med delom in kapitalom, in ublaževala jih je največ v prilog delodajalcev.

Kar se je dogodilo na konvenciji premogarjev, je le odsev razpoloženja, ki vlada v zadnjih letih med ameriškim unijskim delavstvom. Mi ne moremo na tem mestu navajati vseh vzrokov za to razpoloženje, a eden teh so aktivnosti komunistov. Dokaz temu je, da je samo 15 izmed 1.500 delegatov glasovalo proti točki, ki določa, da v bodoče člani W. P. ne morejo biti člani unije premogarjev. Ta rezultat dokazuje, kako veliko je sovraštvo proti skupini, ki si je izvojevala s svojo nerazsodno taktiko največjo mržnjo. Vsi znaki nam opravičujejo mnenje, da ta sklep konvencije predstavlja sentiment velike večine organiziranih rudarjev. To glasovanje je sledilo potem, ko je bila rabuka proti komuni-

sлом v newyorških unijah delavcev oblačilne industrije že splošno znana.

V razvoju unijskega gibanja smo dosegli stopnjo, na kateri unijsko delavstvo dvomi v vsako stvar, ki prihaja iz naprednih krogov. Ker ima večletne izkušnje s komunisti in njihovimi "manevri", je umevno, da unijsko delavstvo zavrača vse, kar ima značaj novotarij. To njegovo stališče je tako močno, da je sedaj pričelo komuniste izključevati iz unij. Vsa ta leta niso čuli iz ust komunistov drugega kakor napade, in poleg splošnih še posebno napade na karakterje. Odbornike unij so blatili kolikor so jim dopustile besede. Da bodo mogli za to svoje početje prej ali slej plačati kazen, je bilo jasno. V atmosferi divjega komunističnega napadaja ni bilo pričakovati drugega kakor ostrih protiakcij, ki jih sedaj opažamo v raznih unijah.

Brutalni napad ki se je izvršil na konvenciji nad Powers Hapgoodom je tudi rezultat sovražnosti, ki so jih zasejali v uniji komunisti. V kolikor nam je znano, Hapgood ni komunist, toda že njegovo nesoglasje z administracijo unije je zadostovalo, da so ga pristaši slednje fizično napadli. Če so poročila listov točna, je samo Hapgoodov poskus govoriti konvenciji skoro povzročil izgrede. Vsaka sila, ki uvaja v delavsko gibanje taka sovraštva, neti s tem spore, notranje borbe, razdore in zbeganost, in vsa ta nasprotstva in sovraštva se morajo končno obrniti proti onim, ki jih uvajajo in negujejo. Nameslo da bi bile unije v prednjih vrstah delavskega gibanja, jih provociranj in izzivanja, kakršnih se poslužujejo komunisti, potiskajo v zadnje vrste.

(Po New Leadru, New York.)

Propadanje bank v Minnesoti.

Od 29. januarja to leto do 4. februarja je v Minnesoti bankrotiralo sedem bank, ki so zaprla svoja vrata in prišla pod upravo oblasti. Vlagatelji so ob stotisoče prihrankov.

Najslabše situirane so danes banke v farmerskih okrožjih. Farmerji so zadolženi in posebno v žitnih teritorijah brez izdatnih sredstev. Poslednja leta so bankrotirali mnogi bančni zavodi v Montani, Severni Dakoti, Minnesoti itd. Največjo izgubo imajo najrevnejši vlagatelji, ki izgube vse prihranke.

Država Nebraska je edina, ki garantira vlagateljem v banke njihove vloge. V preteklih šestnajstih letih ni v Nebraska noben vlagatelj izgubil niti centa v bankah, katere so v tem času bankrotirale, kajti država je v vsakem slučaju izpolnila svojo garancijo. In vsled nje so tudi banke pod strožno kontrolo in zato varnejše kot v tistih državah, katere sicer pregledujejo račune bank, odklanjajo pa odgovornost za njihove finance.

Pridružite se agitaciji, katere cilj je dobiti "Proletarcu" tisoč novih naročnikov.

IVAN VUK:

ŽOLTI BILET.

Dovolitev za stanovanje lahko dobite le v tem slučaju, ako vzamete od policije prosti-tutsko knjižico.

(Zagrebska "Borba" št. 5, 1924.)

Čakalnica oblastnika.

Preproge, zrcala in mehki fotelji. In toplo, prijetno toplo je v čakalnici. Na stolu sedi ženska. Zaplakane so njene oči, lica mokra od solz. Ne upa sesti na mehki fotelj, ona, sirota, vdova delavca. Tam sedi samo gospoda, ki čaka da pride pred oblastnika s prošnjami za pomoč, za večje obogatjenje. Ona pa, vdova, hoče pred njegovo obličje s skromno prošnjo, da ga poprosi za pomoč v stiski, da jo brani pred lastnikom hiše, kjer ima sobico in kuhinjo.

Iz te sobice in kuhinje jo pode. S petletno hčerko jo hočejo vreči na ulico, sedaj, ko je tak mrz in ni nikjer zavetišča.

Tovarnar je Pakkovič, lastnik hiše. Ima razkošno stanovanje z 9 sobanami, obložene s preprogami. S sten gledajo zrcala, kakor tu, v čakalnici oblastnika in mehki fotelji so okrog ličnih mizic. Kaj njemu skromna sobica s kuhinjo?! Ali vendar mu je potrebna. On trdi, da mu je potrebna in ona se naj izseli.

Kam?

To je tovarnarju Pakkoviču vseeno. V hlev, v gozd, pod most reke, kaj ga briga. On rabi tisto sobico s kuhinjo.

Ali zima je. Januarja meseca. Gozd je zasnežen, hlevi zaprti, da ne zebe živino. Tudi pod mostom je sneg. Hčerka pa nima tople obleke, niti čevljev. Zmrzne sirota v tem mrazu.

A njega tovarnarja to ne briga. On potrebuje tisto sobico s kuhinjo.

Kje naj išče pomoči vdova pred bogatinom? V tej strašni stiski — jutri že bi se morala izseliti — čaka tu, v čakalnici oblastnika, da ga poprosi pomoči in zaščite. Njega bogatina proti bogatinu.

O vdova, o mati . . . Ali je to mogoče? Ali je mogoče da poreče oblastnik tovarnarju:

"Ne smeš . . . Imaš svoje razkošne sobane, ta žena pa nima drugega kakor sobico s kuhinjo. Pusti jo, zakaj, zakon jo štiti . . ."

Ali je mogoče, da poreče tako? Ali je mogoče, da zakon, napisan od bogatašev udari bogataša?

O, vdova, mati . . . Glej, skoro prideš na vrsto . . . Skoro izveš resnico. Obriši solze, da se ne razjezi oblastnik.

Žena otira oči in otira lice ter se hrabri.

Glej, sedaj vstane. Bliža se k vratam. Še trenutek in že stopi čez prag v kabinet, kjer je zakon in oblast.

Minuta mine. Ne cela, in vrata se odpro. Žena stopi iz kabineta in lice ji je ledeno blede. Ne plače več, ne more. Samo tam, v kotu ustnic vztrepetava od obupa . . .

Ne more pomagati oblastnik. Pogledal jo je samo od nog do glavo in rekel:

"Mlada ste še."

"Trideset let", je dahnila, ne sluteč, zakaj je rekel tiste besede.

Potem je za sekundo molčal. Razprostrl je z rokmi. Hiša je tovarnarja. Njegova last. Zato se on, oblastnik, ne more vmešavati. Ako tovarnar potrebuje

sobico s kuhinjo, ki je v njegovi hiši, jo lahko vzame. Tudi celo hišo, ako hoče, lahko razruši. Kdo mu more kaj, ko pa je njegova?! Zakon pravi, da nikdo nič. "Gospod," je trepetala žena, "petletno hčerko imam in zima je."

Oblastnik je zmajal z ramami, dostojanstveno in obžalujoče:

"Ne morem pomagati."

"Kaj mi je storiti," je obupno dahnila žena. "Svetujte mi, gospod!"

"Hm . . . Dalo bi se sicer že . . . Hm," reče in njegov pogled je drsal po nji. "Nekako. No . . . Ali to je kočljiva stvar . . . Sicer pa," je govoril in spremeljal ženo k vratom, da je morala nehoti iti, "pogovorite se s kom, da vam svetuje."

Odprl je sam vrata in ona je šla.

Na vrsto je prišla neka gospa. Bogato oblečena gospa. Čakalnica je bila prazna.

"Vi ste gotovo radi stanovanja," je nagovoril lakaj tisto ki je prišla od oblastnika.

Žena se je ustavila.

"Iz sobe me gonijo, a imam petletno hčerko."

"Pa je obljubil, da pomaga?"

Žena je otrla v kotu očesa solzo.

"Ne more, pravi . . . A jaz moram jutri iz sobe."

"Težko je," meni lakaj. "Dalo bi se pomagati, samo tega ne boste naredili."

Ženi je vstal up. Ona ni razmišljala, kaj more in kaj ne more lakaj, nego je hotela samo eno: Da bi si ohranila sobico s kuhinjo. Zato je rekla hlastno:

"Vse naredim, samo da hčerka ne zmrzne na ulici."

Lakaj se je nasmehnil, prestopil z noge na nogo, kakor bi mu bilo težko to, kar misli povedati in rekel: "Nekak pravilnik imajo . . . Sobo in kuhinjo se da, ako . . ."

"Sobo in kuhinjo," je ponavljala žena.

Ker pa je lakaj molčal, je vprašala:

"A kak pravilnik je to?"

"Da se mora dati soba in kuhinja tistim, ki imajo žolti bilet."

Žena je široko odprla oči. V možganih je zašumelo, kakor človeku, če ga kdo udari po glavi.

Lakaj pa je govoril z glasom, kakor da človeku, kateri je v stiski, izkazuje uslugo in mu nudi pomoč:

"Vzemite žolti bilet. S tem si pomagajte. Tudi drugi so si tako pomagali. Da se vam soba s kuhinjo in nikdo vas ne sme izgnati iz nje."

Žena je prestopila. Mimo govorečega lakaja je šla in še pogledala ga ni. On pa se je začutil užaljenega. Sprva je presenečen obmolnil, obstal z odprtimi ustmi. Nato pa se vježil:

"Pokažeš vslugo, pa še "zbogom" ne reče."

Hčerka je spala na slamici, ko se je vrnila mati. Še je imela široko odprte oči, kakor tam, pred lakajem, še ji je šumelo po možganih.

Sedla je na stol in se zagledala v lice hčerke, ki je rdelo vse sveže, kakor jagode. In tedaj je iz široko odprtih oči pripolzla solza, še ena in še ena . . . Tiho je tekla po bledem, kakor okamenelem licu žene—matere.

"Kaj bo s teboj, kaj bo s teboj, dete, ko že tvojo mamico prodajajo."

Obup je bil v teh besedah in solze so jih dušile.

"Zima je zunaj, mraz, tovarnar pa nas že jutri posadi na ulico. Že jutri ne boš več spala. Že jutri

se boš, sirota stiskala k mamici, da bi te ogrela, a mamico bo tudi zeblo."

Zakrila je obraz v odejo in stresljaji telesa so pričali o strašni boli, ki je divjala v prsih in obupu, ki ji je stiskal srce.

Nato je vstala. Kakor v omotici je šla po sobi in se dotaknila peči.

"Prostitutsko knjižico vzami, pa bo soba in kuhinja," ji je šumalo v ušesih.

Ozrla se je na speče dete.

Nenadoma pa, kakor da jo je ošinila nekaka nova misel, je njeno lice zadobilo trd izraz, poln obupne odločnosti. Zakurila je peč. Naložila je premog, poslednji, ki je bil in se vrnila k hčerki, ki se je v sanjah nasmihala.

"Sladek je tvoj sen," je rekla v mislih, gledaje na spečo v neizmerni ljubezni in bolesi. "Naj ga ne kali mrzel dan tega življenja, ki je tam zunaj na ulici."

Stopila je k peči, pogledala, če se je ogenj dovolj razgorel in nato zaprla vratica peči in ventilator.

Pokrižala je hčerko in sebe in legla k nji. Objela jo je nežno in pritisnila svoje smrtno-bledo lice k njenemu toplemu in rožnatemu.

"Odpusti, Bog, ta greh," je rekla v mislih in zakrila oči. "Manjši je od onega, ki mi ga ponuja zakon."

Drugi dan je stal pred vratmi sluga od tovarnarja, da vrže nadležno vdovo, ker noče iz sobe, na cesto.

Trka, trka, bije s pestjo po vratih. A nikdo se ne odzove. Stresa za vrata, a ni nobenega glasu.

"Morda je že odšla in iz maščevanja vzela ključ seboj, je pomislil siti hlapec. Ali pa se je potuhnila."

Še udarja in trese.

"Bomo že pomagali," se vjezi in gre h tovarnarju.

"Vlomiti," ukaže tovarnar. "Vse takoj pometati ven."

Na postelji pa je ležala vdova-mati in objemala dete, svojo petletno hčerko, ki se je smehljala. Njena lica niso bila danes rožnata, nego voščeno blede. A ni je zeblo, in tudi mame ni zeblo. Tiho in sladko sta spali.

Ukaz tovarnarja se je izpolnil. Ne do pičice, zakaj, hlapci niso upali sladko spečih pometati na ulico, nego so prišli drugi možje in so ju odnesli.

Dali so jima drugo stanovanje, brez pogojev in brez prerekanja in žalitve.

South Dakota uvedla smrtno kazen.

South Dakota je bila ena onih držav, ki ni imela smrtne kazni. Toda kakor marsikje, se je po vojni tudi v nji pričela propaganda, da se jo uvede v seznam kazni, ki jih deli justica. Smrta kazen je po novi določbi dovoljena le za umore prvega reda.

Izmed večjih ameriških držav, ki nimajo smrtne kazni, je Wisconsin, v kateri pa število umorov in drugih zločinov vzlic temu ni višje, pač pa poročeno manjše kot v onih državah, katere imajo smrtno kazen.

Če so interesi dela in kapitala identični, zakaj obstaja potem med njima tako ljut boj?

Resolucija društva št. 158 S. N. P. J. in nekaj komentarja.

Predlog za "obravnavo" v Clevelandu.

Slovenci kot narod smo majhen narod. A imamo razmeroma bogato literaturo, in sorazmerno z drugimi narodi precej pisateljev, pesnikov in drugih umetnikov. In medtem ko se jim drugod, kadar se "uveljavijo", precej dobro godi, jih mi priznamo šele takole kakšno desetletje po njihovi smrti. Nimamo denarja, četudi imamo čudežni milijonski fond JRZ. Nimamo denarja za knjige, ne za umetnost, in ne za izobrazbo. Mi smo ljudje, "ki že vse vemo". Ne le to, ampak smo tako "podkovani", da smo tisto kar vedo drugi navadni in učeni smrtniki, že davno pozabili. V tem je znak našega "presilnega" razmaha v napredku.

A četudi smo že mnogo učenega pozabili, se ne štejemo med pozabljivce v vseh ozirih in slučajih. Na primer, mi še nismo pozabili čudeža, o katerem nam pripoveduje naša nezmotljiva cerkev; Jezus, naš gospod, je pridigal — menda je bilo nekje na hribu. Veliko ljudi je bilo tam, pa malo hrane. Kaj storiti? Eden izmed množice je imel par hlebov, ker je v svoji previdnosti vedel, da je poleg božje besede potreben za življenje tudi kruh, drugi pa je doma skrivoma vzel, da bi ga ne videla žena, nekaj rib, in potem šel k pridigi na gori. Jezus odrešenik je pridigal vse dopoldne in potem videl: pet tisoč ljudi, nekaj rib in par hlebov. In ker ni bilo restavracij v bližini, je napravil čudež. Razmnožil je hlebe in ribe, in ko so se ljudje nasitili, je ostalo še toliko hrane, da bi se ž njo preživelo prebivalstvo cele vasi kje ob Volgi v času, ko je tam vladala suša in se je režal z vseh vogalov glad.

Med ameriškimi Slovenci pa imamo čudežni milijondolarski fond!

Šestdeset tisoč dolarjev je bilo prispevanega vanj, ali niti toliko, kolikor vzamejo našemu ljudstvu vsaki mesec agentje, ki prodajajo ničvredne delnice, ničvredna stavbišča, mašine za tiskanje denarja ki ne funkcionirajo in druge ničvrednosti.

Več sto ljudi se je mučilo, predno so zbrali "milijondolarski" fond, in končna "suma" je bila okrog \$60,000. Od te je dobil na podlagi trditve zunanjih virov E. K. nekaj milijonov, ves stari kraj je bil poplavljen z dolarji iz milijondolarskega fonda, nešteti privatniki so si polnili žepe, in glej, čudo prečudno — vzlic tem ogromnim izdatkom iz milijondolarskega fonda, v katerega je bilo prispevanih šest desetisočakov, je v njemu, kot pravijo računi, ki se letno objavljajo, še vedno kakih \$20,000, na podlagi zunanjih domnevanj pa še vedno najmanj milijon.

Edino vsevedni stvarnik je znal delati take čudeže, kakor jih delja milijondolarski fond.

Nekje v Clevelandu je društvo zelo prijaznih sosedov, ki bi rado vedelo, kako se delajo čudeži. Za navodila vprašuje s posebno resolucijo. Pravi, da jo je poslalo vsem listom. V svoji skromnosti podpisani konstatira, da se je zlagalo. Poslalo jo je le nekaterim, in pri tem ni pozabilo na bivšo kraljevaško "Ameriško Domovino". Samo to — če ne bi bilo drugih dokazov — zadostuje, da sprevidite, kako je nekdo, oziroma kako so "nekateri" potegnili sosede v Euclidu.

V kolikor je znano piscu tega članka, je bila resolucija euclidskih sosedov objavljena v treh listih: v Pirčevi "Ameriški Domovini", v "Novi Dobi" katero urejuje A. J. Terbovec, nekdanji tajnik JRZ., in pa v "Enakopravnosti".

Če je bila poslana vsem listom ali ne, ne vemo, V E M O pa, da jo "Proletarcu" po naročilu zaplotnjakov niso poslali. A "Proletarec" jo objavlja vseeno in sicer kot ponatis iz lista "Nova Doba", ki je glasilo Jugoslovanske katoliške jednote. Priobčujemo vse tako, kakor je bilo priobčeno v "Novi Dobi" z dne 26. jan. 1927. Let's go!

Cleveland, O., 8. jan., 1927.

Cenjeni urednik: V spodaj napisani resoluciji, katero vam pošiljamo od društva Zavedni Sosedje, št. 158, S. N. P. Jednote, bo sleherni član sprevidel, da se mora nekaj ukreniti zaradi blagajne Republičanskega Združenja, katera leži zakopana nekje v Chicagu.

Na klice posameznih dopisovalcev se nič ne odgovarja, zato je naše društvo sklenilo, da se apelira na vsa društva Slovenske Narodne Podporne Jednote in vseh zvez in jednot, katera so prispevala k milijondolarskemu fondu, da se naredi vsem klicem in pisanjem konec enkrat za vselej in da se denar, kateri je še v blagajni, pošlje za narod, za katerega je bil nabran, ne pa za privatne namene.

RESOLUCIJA:

1. Mi apeliramo na našo Jednoto in nje društva, da zahtevajo od odbora S. R. Z., če še obstoji, ali pa od oseb, ki so bile takrat pri odboru, da se navede popolni račun od nabranega denarja, kako in za kake namene se je rabil.

2. Da naša Jednota, kakor tudi druge jednote in zveze, in tudi posamezniki, ki so prispevali v ta fond, zahtevajo, da se naredi konec zapravljanja denarja, katerega smo darovali za narod, ne pa za posameznike, da delajo z njim kakor bi bil njih lastnina.

3. Pozivljamo vse tiste može, ki so bili prvi na delu pri društvih, kakor tudi posameznike, da oni nastopijo z nami vred, da njihova imena ne bodo izrabljena v privatne namene, da si ohranijo čast in ugled pri narodu, ali pa naj ostanejo brez ugleda in zaupanja med narodom, da gremo takoj po vsej Ameriki na delo, da se vrne narodu, kar smo narodu darovali.

4. Spomini na čas, ko smo črpali denar od sirot-nih bratov delavcev pod pretvezo za osvoboditev naše domače zemlje, so nam še vedno živo pred očmi, zato v obrambo svoje lastne časti in ugleda med narodom, da nam bivši odbor pokaže popolni račun od denarja, ki se je nabral, da se ga sedaj odpošlje v domovino v take namene, kakor jih odločijo darovalci pri društvenih se-jah od posameznih jednot in zvez.

5. Zato je naše društvo sklenilo, da se natisne ta resolucija po vseh slovenskih listih, da bo vsak bodisi član te ali one jednote ali zveze, čital ta sklep, in da ako nam bivši odbor ne da pravičnega računa v 90 dneh, da se ga postavi, ker je bil poverjen, da hrani ta na-

rodni denar, na zatožno klop, tako da se bomo mi enkrat za vselej rešili živih narodnih zajedalcev.

Spisali pooblaščenici od društva "Zavedni Sosedje", št. 158. S. N. P. J.:

K. Rotter, predsednik; Matthew Debevc, tajnik;
Jas. Rotter, John Kantz.

(Pečat društva)

Zavedni sosede imajo torej edini namen, da po preteku devetdesetih dni, če do tedaj ne dobe "pravičnih računov", postavijo "bivši odbor" na sramotilni kamen, in s tem bodo ENKRAT ZA VSELEJ REŠILI NAŠE LJUDSTVO ŽIVIH NARODNIH ZAJEDALCEV!

Kako plemenito — OTROČJE!

Kajti to resolucijo so nerazsodnim sosedom napisali PRISTNI NARODNI ZAJEDALCI.

V kolikor je znano piscu tega članka, se zavedni sosede niso nikdar potegnili za koristi svojega naroda, kadar bi bilo tako potegovanje na mestu in pošteno. Neglede kako je kdo gnil svoj narod, pri zavednih sosedah ni bilo nikogar, ki bi jim prinesel resolucijo in jim ukazal: Sprejmite jo!

Pa je priletela kukavica in znesla jajce v podobi resolucije v kurniku sosedov.

Urednik "Nove Dobe", ki je resolucijo priobčil brez komentarja, bi društvu nepoučenih sosedov lahko prijateljsko razložil, da je tudi on eden izmed bivših članov odbora JRZ., da je bil nekaj časa tajnik, in da je dobil celo nekaj stotakov za svoje delo. Lojze pa bi lahko pojasnil, da ga je sram, ker priobčuje resolucijo proti organizaciji ki je delovala pošteno in ima pošteno zgodovino. Dodal bi bil lahko, da se sedaj zaveda kako umazano je bilo njegovo kraljevaško-špijonsko delovanje med vojno, in da so dolarji, katere je prejel, umazan denar.

Društvo sosedov pa bi moralo biti vsaj toliko zavedno, da bi resolucije ki mu jih napišejo in vsiljujejo drugi dobro premislilo, kajti nevednost je v tako jasnih zadevah grda lastnost, in ne dela nikomur časti in ugleda.

Čemu ni društvo št. 158 SNPJ., ker je že vzelo nase odgovornost za resolucijo, navedlo v njenih trditvah tudi kakšne dokaze. Npr., zakaj je pozabilo podpreti z dokazi sledeče svoje trditve:

1.) Da je blagajna J. R. Z. "zakopana" nekje v Chicagu.

2.) Da se na klice posameznikov nič ne odgovarja.

3.) Da so računi neznani, in da o njih nič ne vedo. — Nadalje.

4.) Koliko je društvo sosedov prispevalo, in koliko sodelovalo v J. R. Z.? Ali so dotičniki, ki so imeli opravka s predlaganjem, sprejemanjem in s sestavo resolucije, bili kedaj v prvih vrstah aktivnosti za J. R. Z.?

5.) V čem ima dokaze za trditve, da JRZ. ne objavlja svojih računov?

6.) Kaj in v čem je JRZ. vzelo narodu ne da bi mu vrnilo?

7.) S čem more dokazati, da je delovalo JRZ. s prevarantskimi nameni.

8.) Kateri posamezniki si polnijo, oziroma so si polnili svoje žepe iz JRZ.?

9.) Čemu trdi v resoluciji, da jo je poslalo v objavo vsem slovenskim listom?

Ali se društvo zavednih sosedov zaveda, čemu je bila ravno njemu poslana ta resolucija v sprejem? Ali ima kakšno opravičbo za dejstvo, da jo ni hotelo predložiti v razmotrivanje konferenci clevelandskih druš-

tev SNPJ.? Kako si tolažbi fakt, da ni bila predložena tistim društvam SNPJ. ali SSPZ., ki so bila v JRZ. resnično aktivna?

Nekdo, ki ima nepošteno namene, je to resolucijo spisal in jo podtaknil takemu društvu, ki je pod njegovim vplivom. In pri tem še ni toliko važno kdo jo je prvotno spisal, ampak čemu jo je spisal. Vse to pa bo dognano še pred 12. uro.

Je pravilno, da imamo budne sosede, ki stoje na vseh koncih in krajih na straži ter svetijo s svojimi leščerbami v temno noč. Tudi je pravilno, da je zatožna klop vedno pripravljena.

Ultimatum sosedov je drugi, ki prihaja iz "metropole". Prvega je spisal pred več leti Lojze Truger, ker je bil "jezen". Podpisali so ga drugi. Sedanjega so "skupaj zložili" ljudje, ki se shajajo okrog Lojzeta Pirca, društvo št. 158 pa so izrabili, da ga je sprejelo za svojega. Kukavice, ki so vtihotapile to jajce, pa se na skrivaj smejejo, ene na glas, druge potihoma.

Iz virov SNPJ. poročajo, da je urednik njenega glasila predložil resolucijo dr. št. 158 seji gl. odbora. Osvojen je bil predlog, da se preišče kar sosede hočejo in tudi tisto kar nočejo. Ampak to je pač stvar ki se tiče organizacij, katere so odgovorne za prečudežni fond.

Devetdeset dni.

In potem zatožna klop.

In nato za vselej konec "živih narodnih zajedalcev".

Sicer bodo preje preiskave, a podpisani bi rad nekoliko spregovoril od blizu s tistimi, ki sestavljajo ultimatum. Ker prihajajo slučajno iz slovenske ameriške metropole, bi bilo pravilno, da se sestavi v nji sodni tribunal, kateremu naj načeljujejo društva SNPJ. in SSPZ. ter druga v Clevelandu, katera med vojno niso bila udinjana kraljevašem. Nadalje naj bi bila v načelstvu zastopana uredništva "Enakopravnosti", "Nove Dobe", in če se bi društva tako zedinila, tudi uredništvo "Am. Domovine". Vsi ti skupaj bi izvolili predsednika in prosekutorja. Slednji bi na podlagi resolucije sosedov nabrusil nož in pripravil giljotino. Pisec pa je pripravljen vzeti nase "grebe tega sveta" in iti na zatožno klop, s katere bi se branil, kolikor bi mu pač dopuščal silni strah.

Podpisani od JRZ. ni prejemal plače, niti nagrad. Delal je za njegov program, ker je smatral, da je pošten, odkrit in pravičen. Tega mnenja je tudi danes in ni se umaknil v kritični uri.

Torej: Skličite porotno obravnavo. Izvolite prosekutorja. Dogovorite se, da plačate stroške; razun namenjine za dvorane bi drugih menda ne bilo. Podpisani bi prišel na svoje stroške, in če bi ga porota obsodila da mora končati svoje življenje pod giljotino, bi del svoje posmrtnine zapustil onemu ki bi posnažil okrvavljena tla, kajti zatožna klop bi morala ostati čista, da bi se kedaj pozneje usedli nanjo kaki taki "narodni zajedalci", kot so na primer oni, ki so oškodovali sirote in vdove v Jugoslaviji in Julijski Krajini za precej tisočakov, četudi niso vsi zdrknili v njihove "privatne" žepe. Toda zdrknili so vendarle v P R I V A T N E žepe!

Podpisani bi poroti skušal dokazati, da so sosede izrabili ljudje, ki so bojazljiveci; in nadalje, da so jih izrabili L O P O V I.

Dokazal bi jim, da je bilo JRZ. EDINO IZMED VSEH PODOBNIH JUGOSLOVANSKIH ORGANIZACIJ, KI JE OBJAVLJALO SVOJE RAČUNE. In doka-

zal bi, da je edino, ki jih še vedno objavlja, leto za letom. In da je bilo *EDINO POŠTENO*.

Radi jasnosti bi bila taka obravnava potrebna, kajti ljudje so na marsikaj že pozabili. In ker so zavedni sosedje prišli na dan s plemenito idejo, odrediti naše ljudstvo enkrat za vselej živih narodnih zjedalcev, bodo temu namenu samo koristili, ako osvoje ta predlog in poskrbe, da pride do javne obravnave.

Izvolijo naj enega, ki bo na podlagi resolucije trdil isto kar pravijo v nji. In seveda, potruditi se bo moral z dokazi. Drugi bi prišel na vrsto podpisani, in skesano priznal, da z dokazi ni zadovoljen, da je resolucija delo intrigantov in nepoštenjakov, in pojasnil bi tudi vzroke, radi katerih je bila spisana. Poskušal bi osvežiti spomin na leta, ko je bilo JRZ, še aktivna organizacija. Tudi o računih bi spregovoril. In še o marsičem, ki se tiče te zadeve. Potem bi zopet grmel prosekutor, in nato zopet mala malenkost, ki bi spokorno pričakovala konca.

Torej, kaj se vam zdi? Bo kaj korajže?

Frank Zaitz.

Diskuzija v socialistični stranki.

V krogih socialistične stranke se vrši pretekle tedne diskuzija o njeni prošlosti in njeni bodočnosti. Ta razprava se bo v "New Leadru" nadaljevala še nekaj tednov. Potem pride končni pregled, ki je jasen že v naprej.

Zavedno ameriško delavstvo hoče delavsko politično akcijo. Ima jo v socialistični stranki.

Od l. 1917 naprej so se v konkurenci s socialistično stranko ustanovile razne delavske-farmarske politične lige, delavske stranke, farmarske-delavske stranke, dve komunistični stranki, proletarska stranka, Workers Party, federativna farmarska delavska stranka, liberalna stranka itd. In v krogih vseh teh so rekli: Socialistična stranka je odigrala. Ne bo je več. Mi smo prišli na njeno mesto.

Mnogi so verjeli.

Skoro vse te stranke, ki so se ustanovile v omenjeni dobi, so izginile, tiste, ki so ostale, pa životarijo, in niti farmarska-delavska stranka v Minnesoti ni več to kar je bila, dasi je edina izmed novih, ki se lahko prišteva med politične stranke.

Vsi ti navali dokazujejo, da socialistična stranka bazira na močnem temelju. Tisti člani, ki so jih razne nove stranke spravile s tira, store najboljše, ako se povrnejo v socialistično stranko. Jugoslovanski delavci to lahko store, ako se pridružijo J. S. Z., kajti s tem postanejo polnopravni člani ameriške socialistične stranke.

NAS CENIK KNJIG.

V tej številki je priobčen cenik knjig, ki jih ima v zalogi "Proletarec". Pričenja se na drugi strani platnic, se nadaljuje na 24. strani in konča na 3. strani platnic. Preglejte ga, in naročite si knjig, ki vam ugajajo. S tem pomagate svojemu znanju, slovenski književnosti in listu od katerega naročate knjige.

IZ DRUGIH LISTOV.

Kdor ne vidi svojih napak.

"Prodiranje Delavske (komunistične) stranke" v strokovne organizacije.

("Vestnik", Milwaukee, Wis.)

Kdor ne vidi svojih napak, se ne bo trudil, da jih odpravi in vsled tega nima upanja in izgleda na uspeh. Ta izrek se lahko smatra kot primeren v prvi vrsti za ameriško Delavsko (komunistično) stranko, ne samo sedaj, temveč od prvega dne njenega obstanka.

Ni nam znano, kako daleč pretiravajo svoje "uspehe" samo voditelji v Ameriki, sedaj po vseh teh porazih, toda znano nam je, da se skuša v tujih deželah, predvsem seveda v Moskvi, vzbuditi popolnoma napačno mnenje o moči in vplivu Delavske stranke med ameriškim delavstvom. O tem nam priča predvsem članek, ki je izšel pod naslovom: "Prodiranje Delavske (komunistične) stranke Amerike, v strokovne organizacije", v "International Press Correspondence" izpod peresa nekega A. G. Bosse-a (Moskva).

Bosse piše o prodiranju Delavske stranke v strokovne organizacije, predvsem pa v premogarsko unijo, o uspehih vodstva raznih stavk (krznarske, tekstilne in one prometnih delavcev v New Yorku itd.) Glede premogarske unije se prav imenitno hvali "da je Delavska stranka zlomila hrbet izključevalni politiki reakcionarne birokracije", dasiravno je baš nasprotno istina, kakor je obče znano iz konvenčnih poročil. Dejstvo je, da so baš komunisti največ škodovali Brophyu, predsedniškemu kandidatu progresivnih elementov premogarske unije, ker so mu utisnili svoj pečat in tako onemogočili pri nazadnjaških delegatih uspeh že v naprej.

Nas prav nič ne veseli, da je Delavska stranka doživela poraz na konvenciji premogarske unije, toda veselilo bi nas, ako bi vodilni krogi ta poraz kar odkrito priznali ker bi to pomenilo iskanje boljše taktike in poiskus, da se popravijo storjene napake.

Nadalje se hvali Bosse, da je stranka pridobila na svojo stran vplivne osebe sindikalističnega in socialističnega gibanja. Katere so te osebe, tega ne pove in nikdo v Ameriki nam tega ne more pojasniti. O uspešnem vodstvu stavk je stvar baš obratna. Gotovo ni razveseljivo dejstvo, da so poprej omenjene stavke bile, odkrito povedano, izgubljene. Nespametno bi bilo, posamezne, ničevne uspehe, ki so popolnoma negativni, pretiravati in upoštevati. Passaic — nekaj tovaren dela danes, to je resnica, toda kje je zmaga. Da se stavka še vedno zavlačuje, že to dejstvo samo pomeni poraz in kdor pogleda v razmere kakršne so, brez olupševalnih očal, nima povoda veseliti se zmage. Vsi boji prej omenjenih organizacij so pomenili samo trdo lekcijo za delavstvo in se smejo smatrati kvečjemu kot predpriprava za odločnejše, vstrajnejše boje, v katerih se bo delavstvo borilo oboroženo z izkušnjami sedanjega poraza.

Nadalje piše Bosse, "da je med članstvom premogarske unije pridobljena že večina za napredno politiko", nadalje, "da je stranka vršila veliko delo potom obratnih celic, potom posebnih obratnih časopisov

in končno "da bo stranka vršila v bodoči stavki, ki bo gotovo izbruhnila, veliko organizatorično delo."

Vse to je, žal, pretirano v vseh ozirih. Obče znano je, da stranka ni uspela z obratnimi celicami, da ni imela z obratnimi časopisi skoro nikakega uspeha, ako ne upoštevamo istega med tujezemskimi delavci, ki pa je komaj vreden, da se ga omeni. Kakšno delo bo stranka vršila v bodočem boju premogarjev nam je jasno že vnaprej. To "delo" bo obstojalo v vzbuditvi "boljševiskega bavljava", kar pomeni seveda samo silnejši odpor reakcije in tečno hrano za nasprotnike.

Končno še trdi Bosse, "da je postala Delavska stranka sedaj resnični faktor v ameriškem delavskem gibanju." To piše po vseh teh porazih, potem ko je stranka dobila v Chicagi 400 glasov — dvesto glasov manj kot že davno mrtva S.L.P. On trdi to sedaj, ko je stranka izgubila zadnji ostanek onega jeitičnega vpliva, ki ga je imela v par strokovnih organizacijah, ko ga je izgubila vsled svoje nespametne politike direktnega usiljevanja svojih nauk, potem raznih nedeljnih sredstev, pretiravanja in praznega kričanja.

Vse to seveda ni razveseljivo, temveč skrajno žalostno, toda še žalostneje je, da se skuša na ta način doseči ugled v Moskvi, kjer — na srečo ameriškega delavskega gibanja — ni več Zinovjeva z njegovimi sanjami o svetovni revoluciji.

Omenjeni članek v International Press Correspondence pomeni dvoje: Prvič, da ni bil spisan za Ameriko, in drugič, da se voditelji Workers (Communist) Party niso prav ničesar naučili iz silnih porazov katere so doživeli odkar stranka obstoji.

"Ljuto se varate—komunisto-žderi".

Napol bankrotirani "Radnik" z dne 14. februarja se je zopet spustil v "Proletarca", in po svojem starem običaju laže — a laže kakor vedno zelo nerodno in kar tjavendan.

Gre se radi člankov v Proletarcu z dne 6. in 13. jan. "Radnik" je slovesno konstatiral, da smo napadli sovjetsko Rusijo in da hvalimo kapitalistično uredbo. Zato so nas "povabili" na debato. Mi bi morali na tej debati zagovarjati "naše" stališče, da je kapitalizem allright in da je buržvazija naš ideal, da je sovjetska Rusija slabša od caristične Rusije in take stvari, "Radnikov" urednik pa bi dokazoval obratno.

Taki so naši "komunisti" ob dvi svojega zatona.

Umevno, da se lažejo v trditvah, ki so navedene gori. A njim "namen posvečuje sredstva".

Mi smo jim že mesece nazaj nudili "debato" v Chicagu, Detroitu in Clevelandu, pa jo niso sprejeli, zato ker smo hoteli, da bo debata v resnici debata, ne pa torišče za njihove "gangsterje". Ustrašili so se in umolknili. Sedaj pa, da potolažijo ostanke svojih pristašev, so prišli na dan z lažjo, da smo mi za kapitalizem in proti uredbi kakršno propagira socializem, da smo za Rusijo carizma in proti sovjetski uni-ji. Bedaki!

Rekli smo pred par tedni: Pri "Radniku" ne poznamo nikogar, ki bi bil V R E D E N, da debatiramo z njim. In nimajo nikogar!

Kdo pa so njegovi ljudje?

Chas. Ruthenberg sporoča v posebnem komunikeju članstva jugoslovanske sekcije Workers Party, da so v "Radnikovem", to je v sekcijemskem odboru orga-

nizacije katere glasilo je "Radnik" žalostni karakterji; odstavil je vseh 14 odbornikov in potem imenoval nov odbor, v katerem so seveda vsi njegovi prejšnji izbrani člani.

V tem komunikeju jasno izjavlja, da je spor med Chas. Novaki, Ziniči in podobnimi v odboru jugoslovanske sekcije Workers Party borba za službe in vodstvo. Dotični stavek glavnega tajnika Ruthenberga se glasi:

Centralni odbor (Delavske komunistične stranke) je po preiskavah, ki jih je podvzel, prisiljen izjaviti, da je edini vzrok frakcijske borbe v jugoslovanski (komunistični) sekciji osebni antagonizem in borba ZA KONTROLO NAD JUGOSLOVANSKO SEKCIJO. Taka BREZNAČELNA borba v eni komunistični stranki ne bi smela biti dovoljena. Ta borba je bila karakterizirana v argumentih, ki so pokazali jasno njeno breznačelnost. Posamezni člani odbora in drugi so zmerjali drug drugega z "job-seekeri", in nekateri so šli tako daleč, da so se posluževali besed kot "ŠPIJON" in "PROVOKATOR" proti strankinim članom, katerih lojalnost nji je dokazana . . ."

To, da je njihova lojalnost stranki DOKAZANA, je Ruthenberg zapisal kar tako radi "lepšega". Za nas je važno edino to, da se "komunisti" v jugoslovanski sekciji zmerjajo med seboj in da si očitajo vse tisto, kar smo MI TRDILI DA SO ŽE PRED ŠTIRIMI in petimi leti.

Danes priznavajo to s tem, da drug drugemu očitajo "prevarancije" in lov za službami.

IN KOMUNISTIČNI ODBORNIKI SE ZMERJAJO MED SEBOJ S ŠPIJONI IN PROVOKATORJI. Zinič, Chas. Novak in drugi so vključeni v to "kategorijo".

Počasi bo hrvatsko delavstvo, ki še sledi takim ljudem, prišlo k pameti in spoznalo, da so ga "revolucionarji" varali in prevarali za par sto tisočakov.

Težko bo delati med njimi za razredno probujo, ker bo razočaranje preveliko, toda za ene ljudi ni druge pomoči. Pripoveduj jim, prepričaj in dokazuj, pa ne bodo verjeli. Ko pa spoznajo svoje zmote, se bodo obrnili tudi proti tebi, ki si jim govoril resnico, in te bodo psovali enako kakor tiste, ki so jih zapeljali.

Za nas "Radnik" ni list, ki se bi ga moglo smatrati resnim. Med slovenskim delavstvom je odigral popolnoma, med hrvatskim pa se mu tudi že pripravlja zadnja ura. Ljudje ki so danes okrog njega, so to, kar pravijo drug o drugemu, kadar so skregani, da so. Delati reklamo takim ljudem z "debato" bi bilo smešno, in mi se bi ponižali, ako bi se podali njihovim "manevrom".

Razporoke Amerikancev v Parizu.

V Parizu je bilo v preteklem letu razporočenih 280 ameriških zakonskih parov, leto poprej pa 120 parov. Večinoma so to premožni Amerikanci, ki gredo v Pariz z namenom, da se razporoče. Francoska sodišča so napram Amerikancem precej liberalna. Kadar vidijo, da dva zakonca nočeta biti skupaj, in da sta prišla po razporoko v Pariz z namenom, da se izogneta radovednejem v Ameriki, jima ustrežejo.

Stvar je seveda precej draga, ampak se tistim, ki imajo sredstva, izplača.

Glede knjig se obrnite vselej na knjigarno "Proletarca".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

VAŽNOST PENNSYLVANSKE KONFERENCE

STRABANE, PA. — Poročila v "Proletarcu" dokazujejo, da ni bilo med našim delavstvom še nikoli toliko poskusov za sodelovanje med naselbinami, kakor sedaj.

V tem letu sta se v Ohiju vršili že dve konferenci klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. Poročila zatrjujejo, da sta bili obe uspešni, in obe obljubujeta dobre rezultate. Koncem preteklega leta se je vršila konferenca klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v Milwauke, ki je bila menda prva v povojni dobi.

Med zelo važna zborovanja te vrste spadajo ona, ki jih tvorijo klubi JSZ. in društva Izobraževalne akcije JSZ. v zapadni Pennsylvaniji. Prihodnje se bo vršilo v nedeljo 27. marca v dvorani društva SNPJ. v Canonsburgu.

Klubi JSZ., razpravljajte o tej konferenci na svojih sejah in izvolite zastopnike, da se je udeleže. Društva Izobraževalne akcije naj istotako skrbijo, da bodo na nji zastopana s svojimi delegati.

Ena važnih točk na tej konferenci bo vprašanje premogarjev in njihovih odnošajev z operatorji. Govorili bomo o uniji in v koliko je naše delavstvo kot tako vpoštevano v nji. Ali je mogoče kaj izboljšati, kar bi bilo v prid nam in skupni unijski stvari? Ali je mogoče pridobiti društva, ki še niso v Izobraževalni akciji, da se ji pridružijo?

Ali smo pri volji, sedaj, ko se bliža predsedniška volilna kampanja, in naval na razum delavcev, da organiziramo klube JSZ. povsod kjer jih še ni?

Ali smo pri volji sodelovati v kampanji za tisoč novih naročnikov "Proletarcu"?

Ne pozabite: Konferenca zadnje nedelje v marcu bo izredno važna. Bo uvod v naše delo, ki ga bomo morali vršiti v slučaju, da bo stávka premogarjev nezogibna. Odbor bo za to konferenco izdelal ves spored in porazdelil poročila, oziroma referate. Vi pa, sodrugji, skrbite, da boste na nji zastopani v čim večjem številu. — J. T.

"VRTANJE OD ZNOTRAJ" IN NAPREDNA POPUSTLJIVOST.

COLLINWOOD, O. — Obdolžujejo me — in to celo naši ljudje — da sejem nemir, da nisem dvignil svoje popularnosti, da škodujem napredku naselbine itd. Vsem tem zamerim. Ne zamerim pa tistim, ki se ne štejejo med naprednjake in svobodomislece, in še manj med socialiste. Povedo mi odkrito, da me ne marajo, ker sem socialist. Ne marajo me, ker sem jih opozarjal, da SNPJ. ni klerikalna, niti napol klerikalna organizacija. Dokazoval sem naprednemu delu naselbine, da je taktika popuščanja nazadnjakom najslabša, kajti vsak drobec, ki ga popustite, koristi ljudem, katere predstavlja župnik Vitus Hribar.

Ne vpij toliko o socializmu, so me svarili. Čemu ne? Zato, ker smo tukaj ljudje vseh "prepričanji", ker smo v društvi naprednih in v zvez ljudje raznih političnih in verskih nazorov. Torej — molči o načelih, da nam ne bo zameril Vitus, da ne bo do-

pisov v "Am. Slovincu", da ne bo boja proti Slov. del. domu.

A sem se vendarle drznil zastopati svoje. Vedno odkrito, ker ni v moji navadi, da se bi skrival. Vsi moji dopisi so izšli z mojim podpisom. A vendarle se me je med gotovimi krogi v tej naselbini dolžilo krivde za vsako notico, ki je izšla v Prosvetinem "Žarkometu" in v Proletarčevih "Vščipcih". Da, Presterl je pisal! On je kriv! On razglašal okrog to in ono! Kjer je kakšno namigavanje, halo, Presterl je kriv!

Sem član SNPJ. in mi je mnogo ležeče, da napreduje in da se jo obvaruje pred vplivi, kakršne širita "naša voditelja Vitus Hribar in Milan Slaje". A nekaterim se ta taktika nikakor ne dopade, in za hočejo, da ljudje takih nazorov kakor jih imam jaz, prenehajo "sejati nemir", medtem ko nimajo proti "našemu voditelju" Vitusu nobene grajalne besede. Kaj bom jaz, ko nisem župnik! Delam v šapi, in zato se mi ne spodobi, da bi smel imeti svoje prepričanje; če pa ga že hočem imeti, bi moral biti seveda vsaj toliko preudaren, da bi ga obdržal zase. V svoji zaslepljenosti pa delam nemir, da sem se zameril že vsemu mirnemu Collinwoodu!

Ali je nastal v kakem društvu SNPJ. v tej naselbini prepir radi mene KOT OSEBE, ali pa morda RADI NAČELNIH RAZLIK? Ali sem prihajal kam na seje RADI KORISTOLOVSKIH OZIROV, ali radi tega, ker sem hotel koristiti napredni stvari?

Ne jaz, ampak tisti ki so me hoteli in me še skušajo oblatiti, so osebni. Oseben je človek na mojem mestu samo v toliko, v kolikor je PRISILJEN biti.

* * *

Mislím da je bil naš prijatelj L. T., ki je dejal, da je Slov. del. dom delo celokupne naselbine, napredne, katoliške, napolkatoliške in mlačno katoliške, kajti vsi v nji so sodelovali za dom. Ne zameril bi mu, ako bi to kar je zapisal zapisal kot človek, ki nima upogleda. Lahko se pogovorimo čisto prijateljsko. Čemu neki Vitusovi ljudje govore toliko o socialističnih domovih, in pri tem mislijo na tukajšnji del. dom, dasi vedo, da ni socialističen?

Zato, ker mu hočejo gospodarsko izpodkopati tla! Oni računajo: Ako spravimo z intrigami in hujskanjem ta dom v finančne neprilike, se bo ves srd nepoučenih rojakov v naselbini obrnil proti socialistom. No — in potem — če ne bo nikogar "ki bi se štel med naprednjake in sejal nemir", bi delavski dom mogoče prišel pod klerikalno upravo. Če se bi to dogodilo se ne bi dogodilo prvič v zgodovini slovenskih domov v Ameriki.

Ako je dom brez vsake barve, kot je hotel prikazati omenjeni, čemu si Vitus toliko prizadeva, da bi mu otežkočil takoj v početku gospodarsko existenco? Čemu je s tako močjo vplival na dotičnika, ki sta najela urade vnovem domu? Čemu so jima grozili z bojkotom, če bosta uradovala v Del. domu?

Ali bodo moji napredni prijatelji toliko napredni in ga obsodili enako kot obsojajo mene? Ali bodo njemu vse take stvari štele v zlo kakor štejejo meni vse, kar izrečem?

Pravijo, da je tudi v biznisu slabo, ako je človek "vse in nič", "nož, ki reže na oba kraja", "človek, ki vsakemu vse potrdi". Ljudje, ki so v biznisu kaj dose-

gli, so načelni nasprotniki delavskih interesov, in tega nikjer ne skrivajo. Izjem je zelo malo. Tudi mali biznes ni tako prijazen z vsemi kakor se dela da je. Kajti z mašinami trgovskih komor mora biti izredno prijazen. Nekateri biznismani so izjeme, a večinoma ustrezajo političnim agentom demokratske in republikanske stranke. Saj imamo tudi tukaj take izkušnje. Čimbolj je lokalni politični veljak konservativen, rajše ga imamo. Naučili smo se, da jim prirejamo v resnici velike kampanjske shode (volitve novembra 1926, shod v Slov. nar. domu v Clevelandu, nastop lokalnih meščanskih politikov na slavnosti otvoritve Slov. delavskega doma itd.) Peter Witt je za nas že preradikal, da ni socialist.

Znano je, da je bila naša naselbina v času radikalnega vala najradikalnejša, in da je prirejala radikalne slovesnosti, bankete, ekspedicije v Rusijo, in pa, da je mnogo zabavljala proti socialistom, ker so "pre-konservativni". Danes pa taka sprememba!

Vzlic silnemu radikalizmu smo končno spoznali, da smo zgradili vse kar imamo, skupno s pobožnimi in napolpobožnimi. In Skebe konstatira, da sta naša voditelja dva tukajšnja duhovnika. Moj dobri brat F. Sustersich pa pravi, da so še najboljši tisti za delo v naprednih društvih ki so za nazadnjake spoznani.

Ali je med nami še kaj delavske zavednosti ali je ni! Jasno je, da je collinwoodska naselbina napredovala samo v toliko, v kolikor je imela naseljence, ki so bili zavedni delavci in socialistično aktivni. ČE NE BI BILO TEH, BI BIL VITUS RESNIČNO PRIZNAN VODITELJ VSEH COLLINWOODSKIH SLOVENCEV. Ako bi vseeno imeli zadrugo, bi bila stodoletno klerikalna. Če bi imeli dom, bi bil strogo klerikalni dom. Dom, kakršen je novi delavski dom, pa ne bi še stal, ker bi ne bilo nikogar ki bi zanj deloval in prispeval.

Na dveh straneh ne moremo biti. Ne moremo biti klerikalci in svobodomislci ob enem. Nepristranost v takih stvarih je samo na jeziku. Vitus to ve, in Skebe to ve in marsikdo drugi, ki se dela, da ne ve. Dajte spoznati to tudi tisti, ki mislite, da je z bizniških ozirov najbolje, če smo tiho in ne dražimo "našega voditelja" Vitusa.

Za vsak dopis, ki ga napišem, dvignem živo srebro "zamere" za nekaj stopinj kvišku. Najbrž bo ta dopis, če bo priobčen, napravil enak efekt. A napisal sem ga z najboljšim namenom koristiti napredni stvari v collinwoodski naselbini in prepričati tiste ki mislijo da je dobro če skušamo ustreči vsem, da je to nemogoče.

Joseph Presterl.

SMRTNA NEZGODA NA ELYJU.

ELY, MINN. — Sporočati moram žalostno vest, da je postal žrtev nesreče rojak Josip Verant, podomače Pečk. Zaposlen je bil kot nočni čuvaj v kamnolomu, razun tega pa je opravljal druga dela, kajti družbe skrbe, da tudi čuvaji napravijo čimveč produktivnega dela. Eno njegovih del poleg čuvajstva je bilo, da je kuril peči. Ko je dne 7. feb. izpodkopaval premog z zmrznjenega kupa, da ga naloži v peč, se je utrgala plast ter ga podsula. Nikogar ni bilo, da bi mu prišel na pomoč. Šele delavci, ki so prišli na dnevni šiht, so zaslužili nesrečo ter hiteli odkopavati kup premoga. Ko so Viranta osvobodili težkega objema, je bil že mrtev.

Star je bil 49 let, doma iz vasi Spodnje Golč pod

Ljubljano. Tukaj zapuša soprogo in štiri otroke v starosti od 6 do 13 let.

Bil je član društva št. 2 JSKJ, in društva "Prvi majnik" št. 268 SNPJ. Slednjega je bil ustanovni član.

Pogreb je imel civilen. Civilni pogrebi v naši naselbini v primeri s cerkvenimi niso ničesar vsakdanjega, a tudi nič posebno izrednega ne. Začeli so se med Slovenci leta 1903. Mogoče, da je bil kateri že prej, toda jaz se jih spominjam samo od imenovanega leta. Med temi so bili največ pogrebi siromakov, ki niso zapustili nikakih sredstev. Kadar je umrl kdo izmed premožnejših, je bil "gospod" kmalu poleg in "tolazil".

Pokojni Josip je bil, kot mi je tu pa tam pravil sam, pri tukajšnji rudniški družbi na črni listi. Obiskal sem ga večkrat, ker sem ga imel rad kot prijatelja in sobrata.

Tukajšnje življenske razmere — borbo za kruh in delo ter gibanje v svetu ki ga kontrolirajo privatni interesi — vse to je pokojnik zelo dobro pojmoval in si pridobil bogatih izkušenj. Kot rudar je izkusil vse neprilike minnesotskega rudarja. Kot naprednjak je čutil vse udarce nazadnjaštva, in bolelo ga je, ko je videl, kako počasi se gibljemo v smeri, ki vodi v pravično ekonomsko uredbo. Bil je borec in se ni bal pokazati svojih nazorov in prepričanj.

Naselbina in SNPJ. je izgubila z njim dobrega agitatorja in člana. Bil je splošno priljubljen in spoštovan med vsemi, ki so ga poznali in se divili njegovi odločnosti ter veselemu razpoloženju.

Pokojni Jože Virant je zapustil med tukajšnjim delavstvom častni spomin. Bil je mož, ki se ni bal odkrito zastopati svojih misli. Boril se je za delavska prava, tudi če mu je to povzročalo neprijetnosti. Tisti ki čutimo in mislimo enako kot je čutil on, bomo nadaljevali z obdelovanjem njive, na kateri smo skupno s pokojnikom orali ledino že 27 let, kajti naše delo ne prestane.

V zgodovini SNPJ. naj ti bo istotako zapisan časten spomin, kajti s svojim delom za to organizacijo si ga zaslužil. — Družini pokojnika izrekam v imenu društva št. 268 SNPJ. naše globoko sožale.

John Teran.

ELYJSKI FAJMOŠTER RENTAČI.

ELY, MINN. — Naša naselbina ima že dolgo navdušenega župnika, ki rad pridiga o stvareh katere se njega ne tičejo. Bilo bi zanj bolje, da se bi pečal s svojimi zadevami, kajti drugače se mu bo primerilo, kakor že marsikateremu slovenskemu župniku, ki je deloval enako: izgubil je pristaše celo med verniki in si pokvaril faro.

Zadnjič enkrat je kričal v cerkvi, da je društvo št. 268 SNPJ. "žegnalo" svojo zastavo z žganjem. Menda mu je sila hudo, ker so slavnosti kot so npr. razvitja zastav mogoče brez njegovih "žegnov".

Društvo št. 268 SNPJ. je imelo slavnost razvitja zastave v Frank Verantovi dvorani, in članstvo treh tukajšnjih društev SNPJ. je prisostvovalo. Potekla je ne da bi pogrešali kake cerkvene pridige, in ne da bi si kdo zaželel župnikovega žegna nad društveno zastavo. Društvo je zrastle brez njega, napredovalo je brez njegovega sodelovanja, in tudi v bodoče ne bo iskalo njegove naklonjenosti. — John Teran, zastopnik "Proletarca".

Oglašajte priredbe društev in drugih organizacij v "Proletarcu".

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec januar 1927.

DRAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejeli	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
COLORADO:							
M. at L.	6	..	\$	2.10	\$	.45	\$.60
ILLINOIS:							
Viriden	4	..	..	1.20			.40
Chicago 224	12	6	..	5.70			1.80
Nokomis ...	5	14	..	6.40			1.90
Springfield..	9	4	..	4.10			1.30
Gillespie ...	3	9	..	4.05			1.20
Waukegan ...	11	2	..	4.00			1.30
Chicago (1) .100	10	..	..	33.50	14.17½	14.17½	11.00
INDIANA:							
Clinton	6	8	..	4.60	1.05	1.05	1.40
KANSAS:							
Gross	2	3	..	1.65			.50
M. at L.	..	1	..	..	.37½	.37½	..
MICHIGAN:							
Detroit	20	50	..	23.50	5.25	5.25	7.00
MONTANA:							
M. at L.	..	6	..	2.10	.45	.45	.60
OHIO:							
Power Point	2	4	..	2.00			.60
Neffs	4	8	..	4.00			1.20
Cleveland ..	40	10	..	15.50			5.00
Blaine	14	12	..	8.40			2.60
Glencoe ...	4	2	..	1.90			.60
Piney Fork. 20	10	..	..	9.50			3.10
Barberton ..	..	20	..	7.00			2.00
Bridgeport ..	10	..	..	3.00			1.00
Maynard ..	4	8	..	4.00			1.20
Collinwood .	30	15	..	14.25	16.27½	16.27½	4.50
PENNA:							
Avella	3	6	..	3.00			.90
Burgettstown ..	..	..	..				1.30
Miners Mills	12	7	..	6.05			1.90
Renton	5	4	1	2.90			.90
West Newton	5	2	..	2.20			.70
Moon Run ..	12	..	10	3.60			1.20
Herminie ..	9	4	..	4.10			1.30
Braddock ..	16	..	..	4.80			1.60
Lloydell ...	4	2	..	1.90			.80
Lawrence ..	8	1	..	2.75			.90
Canonsburg. 30	..	..	..	9.00			3.00
Latrobe ...	2	4	..	2.00			.60
M. at L.	6	..	..	1.80			.60
Sygan	79	..	..	23.70			7.90
Krayn	10	3	..	4.05	17.55	17.55	1.30
WISCONSIN:							
Milwaukee ..	40	..	..	12.00			4.00
Sheboygan ..	20	10	..	9.50	5.25	5.25	3.00
WEST VA.:							
Priadelphia ..	..	12	..	4.20	.90	.90	1.20

561 262 12 \$260.00 \$61.72½ \$61.72½ \$83.90

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. jan.	9	31	114
Prejeli od stranke	600	300	—
Skupaj	609	331	114
Razpečanih tekom meseca	561	262	12
Na roki 31. jan. 1927.	48	69	102

Članov glasom razpečanih znamk 31. jan. 1927. .1097
Za znamke Mladinske socialistične lige (Y. P. S. L.) poravnali v januarju:

224, Chicago, Ill. za 5 znamk.....\$1.25

TAJNISTVO J. S. Z.

Listu v podporo.

III. Izkaz.

Canonsburg, Pa.: Klub št. 118, J.S.Z. \$10; John Chesnik \$2; po 50c: Anton Rupnik, Jos. Versek; John Jereb 25c (poslal John Chesnik) skupaj \$13.25.
Cleveland, O.: Anton Medved \$5.25; Mike Trebec \$1.25 (poslal John Krebelj), skupaj \$6.50.
West Newton, Pa.: Joseph Zorko \$1.
Sublet, Wyo.: Frank Krusich \$1.
Detroit, Mich.: Po \$1: Thomas Besenich, Anton Semec; John Vitez 50c (poslal John Lamuth) skupaj \$2.50.
Johnstown, Pa.: Andrew Vidrich 50c; John Kobal nabral v veseli družbi \$2, skupaj \$2.50.
Chicago, Ill.: Po \$1: Peter Bernik, Filip Kmetec; — Donald J. Lotrich, Michael Reading, Valentine Videgar prispevajo nagrado, ki so jo dobili na maškarni veselici dr. "Nada" v znesku \$5, skupaj \$7.
Corwin Springs, Mont.: Andrew Pelhan 50c.
Chisholm, Minn.: Frank Klun \$1.
Newburg, O.: Po 25c: Frank Volk, Frank Požar, Joseph Zarkovic, skupaj 75c.
Crested Butte, Colo.: Anton Slobodnik \$1.
Milwaukee, Wis.: Nabrano na domači zabavi pev. zbora "Naprej", \$10.
Yukon, Pa.: Joseph Robich \$1.50.
Warren, O.: Nabrano na sedmem zborovanju ohijske konference J.S.Z. \$16.05.
Detroit, Mich.: Po 50c: Lawrence Sluga, Anton Semec, Kleindinst, neimenovan; Rudy Potochnick 30c; po 25c: Mary Potochnick, Peter Benedict, John Zehel, Mike Cvetan; po 10c: Rudy Potochnick Jr., Mimi Potochnick, skupaj \$3.50. Skupaj v tem izkazu \$68.05. Zadnji izkaz \$92.64, skupaj \$160.69.

VAŽNA SEJA KLUBA ŠT. 45 J. S. Z. V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Prihodnja seja kluba št. 45 JSZ. se bo vršila v nedeljo 20. februarja ob 2. pop. v S. N. D.

Klub je iz vzrokov, da so naše seje premalo živahne in da je seja, na kateri se razpravlja samo o stvareh poslovnega značaja, presuhoparna, sklenil, da se bodo odslej po seji otvorile diskuzije o važnih problemih, tikajoči se socializma in delavskih vprašanj sploh. Na te diskuzije so vabljeni tudi nečlani kluba. Imeli bodo pravico govoriti k predmetu, o katerem se bo razpravljalo, ravno tako kakor člani kluba.

Važno in potrebno je, da se po mogočnosti udeleže teh sej vsi člani kluba in da jih pomagajo napraviti čim živahnejše ter privlačne.

Na prihodnji seji bomo tudi odločiti vse potrebno glede na prireditve v nedeljo 20. marca, ko bo naš klub vprizoril dramo "Deseti brat". Za to predstavo vlada v tej dualni naselbini veliko zanimanje. Vstopnice, ki so po 50c za osebo, se dobe v predprodaji pri članih kluba.

In medtem ko mislite na prihod desetega brata, ne pozabite na diskuzijo ki se bo vršila dne 20. feb. po seji kluba št. 45 JSZ. — P. O.

Kampanja za povečanje "Proletarca".

Prošli teden je bilo v Proletarcu poročano, da je upravni odbor JDTD, na zadnjem občnem zboru sklenil podvzeti kampanjo, katere namen je dobiti Proletarcu 1000 novih naročnikov. Podroben načrt te kampanje pošljemo vsem našim zastopnikom še ta teden. Priobčili ga bomo tudi v prihodnji številki Proletarca.

Odkar je Proletarec vsaki drugi teden povečan je umevno, da so tudi stroški precej večji. Do sedaj so se pokrivali iz posebnega fonda, kateri je bil zbran v ta namen. Vsi naši čitatelji so povečanega Proletarca z veseljem pozdravili, in mnogi so izrazili željo, da bi se povečali še ostali dve številki na mesec. Toda pred nami je sedaj problem, da najprvo zasiguramo sedanje povečanje. In ako se akcija, dobiti listu 1000 novih naročnikov izvede, bomo šli na delo, da bo Proletarec povečan vsaki teden. Za naše sodruge, zastopnike in čitatelje je sedaj važno vprašanje, ali hočete imeti list povečan kakor je sedaj, ali da se zmanjša nazaj v prejšnjo velikost. V polni meri pričakujemo vašega odgovora, v katerem boste izrekli željo, da list ostane povečan, ter s tem namenom šli energično na delo za 1000 novih naročnikov.

Proletarec ima danes 180 zastopnikov in zastopnic. Ali je tem 180 zastopnikom mogoče dobiti 1000 naročnikov? Mi mislimo, da je to izvedljivo. Glavno in najbolj potrebno je to, da se vsi zastopniki poprimajo agitacije. Ako bodo to vsi storili, bo cilj veliko lažje dosežen, in za vsakega posameznika bo toliko manj dela. Ako dobi 180 zastopnikov in zastopnic vsaki 6 naročnikov, bo skupaj 1080 naročnikov. Ne bomo trdili, da ni tudi takih naselbin, v katerih je 6 novih naročnikov nemogoče dobiti, bodisi z enega ali drugega vzroka, ali dosti je pa tudi takih, kjer bi se dalo doseči veliko več. Predvsem so to Cleveland in okolica, Detroit, Milwaukee, Sheboygan, Waukegan in nekatere druge večje naselbine. Ta apel za to akcijo ne velja samo zastopnikom pač pa vsem čitateljem Proletarca. Zanašamo se nanje, da se bodo v tej kampanji za razširjenje Proletarca gotovo odzvali. Po vse potrebno informacije se obrnite na upravništvo.

Kaj bomo dosegli ako dobimo Proletarca 1000 novih naročnikov? Prvič bomo zagurali stalno povečanje Proletarca, in drugič, razširili bomo socialistični tisk, kar je v interesu socialističnega gibanja izrecno potrebno. Proletarec je, odkar izhaja, med ameriški Slovenci vodila sila socialističnega in naprednega gibanja sploh. Ta njegova moralna moč se mora dvigniti še višje; socialistično gibanje med slovenskim delavstvom mora postati še močnejše ter čimodločnejše. To je naš minimalni program, katerega bomo izvedli, ako dobimo Proletarcu 1000 novih naročnikov.

Upravništvo.

O ZABAVAH "NAPREJA".

MILWAUKEE, WIS. — V predležeh vrsticah ne bom opisoval tukajšnjih razmer. Omejiti se hočem le na kratek opis ene "Naprejeve" priredbe. Ko je obhajal petnajstletnico, so bili njegovi člani in članice zaposleni v programu in upreženi pri drugem delu. Za vse te je v soboto 5. feb. priredil domačo zabavo, katere se je udeležil tudi pisec teh vrstic. Bila je neprisiljena, res domača zabava, in čas je naglo potekal. Ne bom jo pozabil kmalu. Odzval sem se vabilu z namenom, da se bolj seznamim z rojaki, kajti domačih

zabav, posebno ako je bila postrežba brezplačna, se nisem dosti udeleževal.

Ko je napočila ura "pričetka", so prihajali člani in prijatelji drug za drugim, vsi veselo razpoloženi. Čemu bi tudi ne bili! Mize z okusnimi jedili, za nameček pa so bile dekorirane s steklenicami, v katerih se je iskril newyorčan. Godec Mr. Kocjan je spuščal iz svoje harmonike razigrane valčke in druge lepe plesne komade. In kadar on igra, ste lahko prepričani, da imate pred seboj izbornega godca. Imeli smo plesse, kakršnih še nisem videl, plesi, ki spremenijo enoličnost. Lahko bi jih imenoval plesne igre. "Naprej" tudi ob tej priliki ni pozabil, da je pevski zbor. Potem pa je pela skupaj vsa družba.

Dasi veseli, smo se spomnili enega, ki ni bil na-

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični klubi in posamezniki v mesecu januarju kot sledi:

Številka društva in kraj.	Vsota.
209, SNPJ, Nokomis, Ill.	\$2.00
432, SNPJ, Miners Mills, Pa.	2.00
27, Frontenac, Kans.	3.00
138, SNPJ, Canonsburg, Pa.	24.00
214, SNPJ, Mullan, Idaho	3.87
74, SNPJ, Virden, Ill.	1.00
47, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
50, SNPJ, Clinton, Ind.	2.00
54, SNPJ, Glencoe, O.	1.00
426, SNPJ, Clairton, Pa.	12.00
297, SNPJ, Raton, N. Mex.	6.00
10, SNPJ, Rock Springs, Wyo.	1.50
206, SNPJ, Gross, Kans.	4.50
333, SNPJ, Blaine, O.	1.00
145, SSPZ, Gross, Kans.	2.00
190, SNPJ, St. Michael, Pa.	12.00
122, SNPJ, Aliquippa, Pa.	2.00
213, SNPJ, Clinton, Ind.	1.00
58, JSKJ, Washoe, Mont.	6.00
465, SNPJ, Gillespie, Ill.	3.00
473, SNPJ, Saginaw, Mich.	6.00
312, SNPJ, Cleveland, O.	1.00
434, SNPJ, Arma, Kans.	1.00
86, SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
295, SNPJ, Bridgeville, Pa.	1.00
245, SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
124, SNPJ, Forest City, Pa.	12.00
38, SNPJ, Kenosha, Wis.	6.00
62, SNPJ, Calumet, Mich.	2.00
6, SNPJ, Sygan, Pa.	12.00
268, SNPJ, Ely, Minn.	12.00
83, SNPJ, Bingham, Utah	1.00
Library zab. in izob. dom, Library, Pa.	12.00

KLUBI J. S. Z. IN POSAMEZNIKI

47, Springfield, Ill.	1.00
175, Moon Run, Pa.	6.00
69, Herminie, Pa.	1.00
17, Grays Landing, Pa.	1.00
178, Latrobe, Pa.	1.00
41, Clinton, Ind.	2.00
1, Chicago, Ill.	2.50
118, Canonsburg, Pa.	12.00
Joseph Vucich, Benld, Ill.	1.00
Skupaj	\$187.87

TAJNISTVO J. S. Z.

vzoč, in kot tak nikoli ne prihaja na veselice. Je resen, a privošči zabavo vsakomur. To je naš "Proletarec". Par besed je zadostovalo, pa je bila naenkrat skupaj vsota \$10, katera je prispevana v fond za povečanje "Proletarca".

Sosedno Chicago je zastopal na tej zabavi s. Andrew Miško. Upam, da mu ni bilo dolg čas med nami.

Ko sem se odpravil k počitku, sem potihem želel, da bi "Naprej" imel svoje priredbe pogostejše; in ker nisem sebičen, nisem mislil samo na domače zabave kakor je bila ta, ampak tudi na koncerte in dramske predstave.

Kadar pa bo zopet imel domačo zabavo, se mu že v naprej priporočam za povabilo. — Jos. Radelj.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSКИH ORGANIZACIJ V CHICAGU

Marec.

"Pionir" št. 559 SNPJ. — Zabava na pustni torek zvečer 1. marca v dvorani SNPJ.

Z. S. O. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.

Dramski odsek kluba št. 1 JSZ. — Igra "Lokalna železnica" v nedeljo 27. marca v dvorani ČSPS.

April.

Pevski zbor "Lira". — Koncert v nedeljo 24. aprila v dvorani SNPJ.

Maj.

Klub št. 1 JSZ. — Prvomajška slavnost v nedeljo 1. maja v dvorani SNPJ.

Pevski zbor "Slovan". — Koncert 8. maja v Hrvatskem domu, So. Chicago.

Soc. pevski zbor "Sava". — Koncert v nedeljo 22. maja v dvorani SNPJ.

Pevski zbor "Triglav". — Koncert 29. maja v Hrvatskem domu, So. Chicago.

Priredbe v prihodnji sezoni.

Pionir, št. 559 SNPJ. — V soboto 1. oktobra, druga letna veselica v dvorani SNPJ.

Klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 16. oktobra, dvorana ČSPS.

Društvo "Slovenski dom" št. 86 SNPJ. — Veselica v soboto 29. oktobra, dvorana SNPJ.

Pevski zbor "Sava". — Koncert 27. nov., dvorana SNPJ.

Klub št. 1 JSZ. — Dne 31. dec. Silvestrova zabava, dvorana SNPJ.

Žensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ. — V soboto 14. januarja 1928 veselica, dvorana SNPJ.

Klub št. 1 JSZ. — Dramska predstava 29. jan. 1928, dvorana ČSPS. — Druge priredbe kluba št. 1 v l. 1928: Dne 8. aprila dramska predstava v dvorani Č. S. P. S. — V torek 1. maja prvomajška slavnost, dvorana SNPJ. — Dne 20. maja koncert "Save", dvorana SNPJ.

Ako naznanilo o priredbi vaše organizacije ni točno, sporočite, da se popravi.

"VŠČIPCI" so stalna rubrika v "Proletarcu". Ako imate kak "vščipec", ki pa ne sme biti osebnega značaja, ga pošljite za objavo v tej rubriki.

NAŠI ODRI.

"Tkalci" na diletantskem odru.

Frank Novak v "Vestniku".

Mnenje, ki ga je izrazil o tej predstavi Frank Novak v "Vestniku", priobčujemo v tem listu v interesu tistih, ki radi čujejo več zvonov. — Mnenje enega naših kritikov o vprizoritvi "Tkalcev" bo priobčeno v prihodnji številki.

Dramatični odsek socialističnega kluba št. 1 J.S.Z. v Chicagi, si je stavil zelo težko in obenem zelo ne-hvaležno nalogo, da uprizori Gerhardt Hauptmanovo veliko dramo "Tkalci". Prvič sem imel priliko videti to dramo na diletantskem odru in priznati moram, da sem videl samo slabo karikaturu tega, kar igra v resnici pomeni, predstavlja in zahteva. Predvsem zahteva vsaka igra občinstvo, ki je zanjo zrelo, ki je sposobno poglobiti se v njeno vsebino z vso dušo, občinstvo, prihajajoče iz atmosfere, kakršno predstavlja igra. Masa, ki nima dovolj, recimo revolucionarnega razpoloženja je duševno nezmožna, da se poglobi v tako igro, da se takorekoč spoji z dogodki, ki se odigravajo na odru. Ako sliši človek okrog sebe banalen smeh raznih sitih idiotov, ko se mu odigravajo pred očmi pretresljivi prizori, čuti takoj, da so tukaj podprte samo oči a ne srca, da igralci niso dosegli nameravanega razpoloženja, da je igra postala žalostna farsa.

Bilo je v zadnjih zimskih dneh l. 1901, na Dunaju, ko se je vršila v dunajskem opernem gledališču na Opern Ring običajna, tedenska delavska predstava, z znizano vstopnino. Iz delavskih okrajev, Ottakringa, Hernalsa, Floridsdorfa, Favoriten in drugih, so dospeli proletarske mase, in buržuazija, ki nas je opazovala je izjavljala: "Die Proleten haben wieder ihren Tag." Da, bil je to zopet dan "proletov", ki so prihiteli iz svojih revnih stanovanj, iz stanovanjskih kasarn, po težkem delu, oblečeni revno, ko so prišle proletarske žene, izžete in ovenele, ko so prišle vse te mase, polne gneva, bede in obupa, da ojačijo svoje revolucionarno razpoloženje ob prizorih, ki so kakor grozna obtožnica vsega tiranstva in nasilja. In kako se je ta proletarska masa poglobila v igro, s kakšnim gorečim navdušenjem je zasledovala posamezne prizore! Komaj je zadonela Marseljeza za kulisami, je pretreslo ogromni prostor gromovito ploskanje; dvigali so se s sedežev in videli si solze ginjenja v izmučenih očeh, solze navdušenja nad bednimi, ki so pričeli trgati okove.

Koliko jih je bilo pri predstavi v Chicagi, ki so že kedaj čitali o šlezjskih tkalcih, o žrtvah protisocialističnih postav, o brezmejnem, nezaslišenem izkoriščanju popolnoma brezpravnih tkalcev, ki so v bednih kočah umirali pri svojih tkalskih statvah, — koliko? Ameriška delavska masa ni duševno zrela za "Tkalce", ker še povečini ni občutila bede tkalcev, bede in mižerije evropskih proletarcev in ker — ako jo je občutila v eni ali drugi obliki, je to povečini pozabila. Flegmatičnost, duševna praznosta, brezbriznost, bolesto samoljubje, to so glavni znaki te mase, ki je ne-

dostopna za globokejšje čute, za zapopadenje velikih idealov in prave lepote.

Diletanti so nam nudili najboljše, kar so premogli, in ni njih krivda, da je bil tisti, ki je s srcem zasledoval prizore, nezadovoljen, da, užaljen, da je čutil v sebi namesto duševnega zadoščenja, gnev in razočaranje.

Predvsem je manjkalo prostora, opreme, igre vrednega občinstva in prave atmosfere. Prvo je povzročalo, da so bili prizori v četrtem in petem dejanju mučni in nepopolni. Heide, policijski načelnik (A. Andrejašič) je imel premalo policijske, posebno pa prave pruske vojaške ostrosti, rezke smelosti spojene s pasjo udanostjo napram tovarnarju, ki je paša svoje okolice. Istotako je bil neroden policaj Kutsche (R. Hochevar) pri Dresigerju in tudi prej v gostilni. Dreisiger (A. Miško) je bil izvrsten, ako bi deloma ne pretiraval kretenj; ni bilo namreč treba, da bi bil baš vedno tako "nasajen" in nervozen; nekoliko več mirnosti v nastopu bi ne škodilo. Izvrsten je bil Becker (Joško Oven), kateri je imenitno predstavljal ogorčenega, odločnega puntarja, mladega, polnega energije. Stari Hilse (A. Slabe) je igral pretresljivo in dovršeno. Istotako Stara Hilse (Mary Aučin). Pri teh dveh je posebno ugajalo maskiranje, medtem ko je Gottlieb Hilse (O. Dernul) kvaril vso sliko s svojo obleko in lepo pobarvanim, zdravim licem. Marija, njegova žena (Mary Kovach) ni mogla izvršiti svoje naloge bolje; bila je izvrstna v vseh ozirih. Poleg tega, da je bil Kittelhaus, pastor, (M. Mihelich) premlad in slabo maskiran, je bila njegova žena (Albina Logar) premalo živahna in deloma nerodna, je bilo opaziti še več nedostatkov, ki so kvarili predstavo. Vzlic temu pa se mora igralcem priznati, da so pod danimi razmerami izvršili svoje naloge dokaj dobro, upoštevajoč vse potežkoče in okolščine. V celoti pa moram priznati da "Tkalcji" niso primerna igra za diletantske odre, posebno ne pred ameriškim občinstvom, ki se rado smeji in išče nekaj, kar je samo za oči in ne toliko za srce.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z. IN DRUGIH NAŠIH ORGANIZACIJ.

FEBRUAR.

BARBERTON, O. — Dramska predstava in veselica kluba št. 232 JSZ. v soboto 19. februarja v dvorani društva "Domovina".

MILWAUKEE, WIS. — V soboto 26. februarja maskarada, ki jo priredi klub št. 37 JSZ. v So. Side Turn Hall.

GLENCOE, O. — Maskaradna veselica kluba št. 2 JSZ. v soboto 26. feb. v Kravanjevih prostorih.

MAREC.

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45 JSZ. vprizori v nedeljo 20. marca v Slov. nar. domu dramo "Deseti brat".

PENNSYLVANIA. — V nedeljo 27. marca ob 9. dopoldne konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v dvorani društva SNPJ., Canonsburg.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 27. marca predstava dramskega odseka kluba št. 1 v dvorani ČSPS. Angleška in slovenska predstava.

APRIL.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 10. aprila koncert pevskega zbora "Zarja". Vprizorjena bo opereta "Kovačev študent".

MAJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 1. maja prvomajska slavnost v dvorani SNPJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. maja koncert soč. pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Marsikdo je v tisočeri skrbeh, kaj bo z njim čez tisoč in deset tisoč let. Dela za zboljšanje jutrnjega dneva se pa noče udeležiti.

VEČ KOT

40 LET

služi ta banka verno in pošteno vsem ki z njo poslujejo. Prihranki, ki jih imajo v nji tisoči zaupnikov, znašajo mnogo milijonov dolarjev.

Kakorkoli nameravate vložiti vaše prihranke, poizvedite preje, kakšne ugodnosti dobivajo tisti, ki poslujejo s to banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

vogal W. 19th St. in Blue Island Avenue.

CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA BANKA V AMERIKI.

Uradne ure: od 9. zjutraj do 4. popoldne, v ponedeljek in v soboto od 9. zjutraj do 8. zvečer.

Imovina
\$19,000,000.00

✠ VŠČIPCI. ✠

KRIKKE PROTI KRITIKOM.

Nič ne bi škodovalo, če bi kdo napisal kritiko o kritikah, konstruktivnih, destruktivnih in vseh drugih, kajti tudi kritiki zaslužijo včasih kritiko. — A. T.

POPRAVEK.

V tej koloni sem v zadnji številki poročal o seji gl. odbora KSKJ. in omenil, da je bil navzoč tudi njen vrhovni zdravnik dr. Grahek. Ni bil, pač pa je bil navzoč gl. blagajnik Grahek. Dr. Grahek je menda zbolel. Kolikšna škoda za KSKJ., da ga ni bilo na seji v tako važnem momentu! Pomagal bi sheboyganskemu fajmoštru dokazovati, da se komišen dobi. In dobil bi jih (hudih besed) kakor jih je župnik Černe, kateremu so rekli zgagar. KSKJ. je njemu in njegovemu "ekspertu" plačala stroške, tako da on ni bil na izgubi. Njegovih člankov o komišnu urednik "Glasila KSKJ." ni hotel priobčiti, priobčil pa jih je "Am. Slovenec", in zato je bila uvedena preiskava o komišnu. Na seji so ves čas vladale sovražnosti med odborniki. Nič krščanske ljubezni ni bilo. Jerič je udrihal po uredniku Zupanu, ker bi rad njegovo službo. Gl. blagajnik Grahek dobiva \$200 mesečne plače, dasi bi njegovo delo lahko izvršil navaden klerk v enem tednu za plačo \$30. Apelirali so nanj, ker ni poraben za delo v uradu, da naj vsaj odstopi nekaj svoje plače. Na bratske prošnje se je končno udal in dovolil prispevati od svoje plače \$50 mesečno nazaj upravnemu fondu. Na prihodnji konvenciji bo dobil za svojo nesposobnost najbrž še nagrado, kakor so jih dobili na pittsburški konvenciji. — Tresk.

ZULICH IN OGLASI.

Zadnja seja gl. odbora KSKJ. je razmotrivala, kako dobiti več oglasov "Glasilu KSKJ." V preteklem letu je dobilo za oglase \$2,093.07. Odbornikom se je zdela ta vsota za tako razširjen list veliko premajhna. Urednik je pojasnjeval, da nima časa iskati oglasov, in pa, da je v Clevelandu kar se oglasov tiče, velika konkurenca, ker jih drugi slovenski listi sprejmejo za vsako ceno. Po burnem in neburnem razmotrivanju so sklenili, da se delo z oglasi uredniku odzame in se ga izroči posebnemu zastopniku. Nalogo je prevzel John Zulich (Collinwood), član gospodarskega odbora, pod pogojem, da dobi od vseh oglasov 25% provizije, tudi od onih, ki jih oglaševalci pošljejo direktno listu. Pogoj je bil sprejet. Ako dobi za \$4,000 oglasov v teku leta, ostane en tisoč njemu, kar ne bo slab postranski dohodek. — Tresk.

NAŠE MAŠKARADE.

Sodnikom, ki izbirajo maske na naših maskaradnih veselicah, bi priporočal več sodne previdnosti.

P. P.

V ZNAMENJU RESOLUCIJ.

"Opet puno resolucija!" vzklikajo v uradu Hrvatske Bratske Zajednice. Zinić in podobni so namreč naučili svoje ljudi pisati resolucije — in pišejo jih za vsako malenkost. "Progresivni blok" sam je izdal od maja prošlo leto iz svojega "gl. ureda" in s pomočjo svojih članov par tisoč resolucij. Kakemu članu se zazdi, da bo seja odsjeka dolgočasna, če ne bo spre-

jela resolucije, pa jo napiše. Društvo jo sprejme, ker je sedaj taka moda. V gl. uradu se jeze in smejejo. Komedijske resolucije pa postaja že dolgočasna, in to bo povzročilo zopet "novo modo". Tedaj pa bodo tudi dobre resolucije smatrane za ničvredne in brez-pomembne. "Progresivni" blok je tudi v stvari resolucij, kakor v vsaki drugi, rakovo progresiven.

Pittsburška cekarca.

NEUMESTNA HVALA.

Med Slovenci po železnem okrožju Minnesote je zelo veliko naturaliziranih državljanov. To pa ni zasluga kakega posameznega klerka kot je naprimer naš Movern, ampak veliko bolj zasluga tistih listov, ki nas navajajo v državljanstvo od kar izhajajo. Priznanje vsakemu, toda po zasluženju! — Viko Vikič.

"G. S." IN GLASILO S.S.P.Z.

Jezični dohtar bi rad, da list, ki izhaja samo še po zaslugi not, postane zopet glasilo SSPZ. Toda čemu se ne vpraša, zakaj je prenehal biti glasilo? Ali so vzroki, radi katerih je konvencija zavrgla "G.S." kot glasilo SSPZ., odpravljeni? Ali ugled lista raste?

MAX SLANOVEC

krojač in trgovina moške oprave.

Se priporočam rojakom

528 E. 152nd St., Collinwood, O.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno.

Postrežba točna.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

Ali je že dobil urednika, ki zasluži ime urednik? Ako ne, se sanje, ki jih goji Bingelj, ne bodo uresničile.

P. P.

LISTNICA UREDNIKA VŠČIPCEV.

Vsem, ki vprašujejo: Seveda, kar pošljite. Toda ne osebnosti. Nejasnosti morate raztolmačiti uredniku v oklepajih, ali pa na posebnem listu. Pišite za to kolono samo kratke stvari, ne dopisov.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Slovenskem Del. Domu, 15333 Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se sej redno, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — Tajnik.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako četrto nedeljo popoldne. Seja četrto nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

RICHARD J. ZAVERTNIK,

ODVETNIK,

ima svoj urad na

127 No. Dearborn St., soba 811, Chicago, Ill.

Tel.: Central 5999.

Ob sobotah od 9. dopol. do 1. popol. na

3724 W. 26th St. Tel.: Crawford 2212.

Stan 2316 So. Millard Ave.

Tel. na domu: Lawndale 6707.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.

Za obilna naročila se toplo priporočam.

POŠLJITE DENAR POTOM BRZOJAVA!

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

pošilja denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarških ali v dinarskih nakazilih. Poslana vsota bo izplačana na poštnem uradu v 3. do 5. dneh, in to brez odbitka.

Mi smo potrosili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist. Poslužite se ga, in nikoli več ne boste skušali na drugi način pošiljati svojega denarja v stari kraj.

Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cen bodisi katerekoli druge banke.

Za pošiljanje večjih vsot, vprašajte za naše posebne cene.

Uradne ure:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

STRAHOPETEC.

vaša čreva čista! Trinerjevo grenko vino je v ta namen izborno zdravilo, zato ga imejte vedno pri roki. Nešteto družin v tej deželi se drži tega pravila vse leto. Mrs. G. H. Kincaid, San Felipe, Tex., nam je pisala 14. jan.: "Ne moremo biti brez Trinerjevega grenkega vina." Dobite ga v lekarnah, in vprašajte tudi za Trinerjeve Cold Tablets (30c) in za Triner-

Flu je bolezen, ki se jo lahko primerja strahopetcu. Zapustite dom v najboljšem razpoloženju, toda nekje čaka na vas iz zasebe strahopetec, in vrnete se domov z bacili boleznimi, ki so se naselili v vaše telo. Ako čutite kake simptome, pustite delo, bodite na gorkem v postelji in držite

jev Cough Sedative (mala 25, velika 50c), ki so v teh dneh v veliko pomoč.

PREDAVANJE "SLOBODNE GOVORNICE".

"Slobodna govornica" — koju je osnovalo Jugoslavensko Prosvetno Udruženje u Chicagu, Ill. — imat će svoje peto predavanje ove sezone sad u petak, 18. veljače (februara), u prostorijama na 1345 W. 18th Street, Chicago, Ill.

Tema: *Suradnici tehnike u prirodi.*

Govorit će Aleksa Božić, inženir u Gary, Ind.

Na ovo predavanje treba da dodje najveći broj naših ljudi iz Chicaga i okolice. Pozivlju se takodjer i žene.

Ulaz je svakome slobodan i besplatan.

Početak točno u 7:30 na večer.

"BEG IZ TEME" je knjiga ki je izšla v zalozbi "Proletarca". Obsega nad tri sto strani, in vsebuje dela ruskih pisateljev Andrejeva, Gorkega, Čehova, Arcibaševa in Turgenjeva. Stane vezana v platno \$1.75, mehko vezana \$1.25. Naročite več izvodov skupaj.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

STAROINDIJSKE PRIPOVESTI, s slikami, (Jos. Suchy), broširana	35
STEPNI KRALJ LEAR IN HIA OB VOLGI (I. S. Turgejev in S. Stepajak), povesti, broširana	60
SVETNIK, (A. Fogazzaro) roman, broširana \$1.15, vezana	1.50
SVETOBOR, povest, broširana	65
TARAS BULJBA, (N. Gogolj), trdo vezana, 206 strani	75
TARZAN SIN OPICE, (E. R. Burroughs), vezana	1.10
TIK ZA FRONTO, (D. Feigel) broširana	65
TRI POVESTI, (L. Tolstoj) broširana	40
UDOVICA, (I. E. Tomle), povest 350 strani, broširana 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE, (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
V ROBSTVU, roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani	1.50
ZABAVNA KNJENICA, zbirka povesti in ertle, broširana	65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALOL (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA, (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25
ZA SREČO, povest, broširana	45

ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	45
ZENSKA PISMA, (M. Prevost), broš.	60
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLATARJEVO ZLATO, (A. Senoa), vez.	1.20
ZENINI NAME KOPRNELE, (Rado Murlik), broširana ..	30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba ..	75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	90
POHORSKE POTI, (Janko Glasar), broširana	35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.	75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25

STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma-char), vezana	1.10
SLOVENSKA NABODNA LIRIKA, poezije, broširana	65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	50
VOJEMU NARODU, Veleatin vodnik, broširana	25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba ..	50
TRBOVLJE, (Toma Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana ..	75
TRISTIA HX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana ..	40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	75
ČARLJEVA ŽENITEV-TEIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	25
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib-sen), igra v petih dejanjih, broširana	60
KASIIJA, drama v 3 dejanjih ..	75
ULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	75
NAVADEN SLOVEK, (Braa. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	35
NOC NA HMELJNIKU, (Dr. I. Iah), Igra v treh dejanjih, broširana	35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	75
ROMANTICNE DUBE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	85